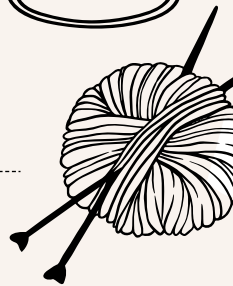

Årsmelding

2022

NORGES BYGDEKVINNELAG

Leder

I starten av 2022 åpnet samfunnet opp igjen. Vi kjente den oppsparte energien boble ut i pur sosial glede hos våre bygdekvinne landet over. Det var godt å oppleve at dere var så klare for å komme i gang igjen. Nye aktiviteter skulle settes ut i livet og nye medlemmer verves.

Alle gode krefter var klare for å gå inn i Frivillighetens år. For å synliggjøre mangfoldet og innsatsen til frivillige organisasjoner opprettet Frivillighet Norge kampanjen «VÅR DAG». Vi i frivilligheten ble oppfordret til å velge vår dag der vi viste fram hva vi brenner for. For oss i Norges Bygdekvinnelag falt det naturlig å velge 16. oktober, verdens matvaredag. Over 100 av våre lokallag skapte flotte arrangementer med temaet «Sammen for bærekraftig matkunnskap». I forkant varmet vi opp på bygdekvinnelaget.no og i sosiale medier med videoer våre lokallag hadde laget der de forklarte hvordan vi sammen kan løfte fram bærekraftig matkunnskap.

En populær aktivitet som spredte seg rundt i bygdekvinnelaget i pandemiårene var turgåing. Det å komme sammen på en trygg måte har vært godt for hjerter og sinn, og det har resultert i mange spreke bygdekvinne. Turgåing er folkehelse. Jeg håper dere fortsetter med det i beste bygdekvinnelagsånd. Inviter gjerne med deg ikke-medlemmer på neste tur.

Landsmøtet 2022 ble arrangert i Bergen i juni. Hordaland Bygdekvinnelag gjorde en fantastisk jobb som arrangør. I løpet av landsmøtedagene la dyktige delegater fram innlegg og diskusjoner som ga oss gode vedtak å styre etter de neste to årene. Landsmøtet vedtok å innføre halv kontingent til alle medlemmer under 40 år i medlemsstilbudet Ung40, fra og med 2023. Det var et viktig vedtak for å rekruttere flere unge kvinner. Vi vedtok også en ny og framtidsrettet politisk plattform og arbeidsplan. Vi takket av medlemmer i styret i Norges Bygdekvinnelag som har gjort

en god og viktig innsats i organisasjonen vår. Jeg vil rette en stor TAKK for engasjementet dere har vist for- og i organisasjonen. Samtidig ønsket vi velkommen til dyktige bygdekvinne som tok plass i det nye styret.

Den herlige energien bygdekvinnelagene spredte over landet med spennende og inkluderende arrangementer i Bygdekvinneuka i august, fikk mange til å melde seg inn. Tenk at vi i løpet av 2022 fikk 1 000 nye bygdekvinne. Det må vi være stolte av. Inkludering, integrering og mangfold vil alltid være viktig for Norges Bygdekvinnelag.

Norges Bygdekvinnelag har fokus på å øke andelen norsk korn i maten vi spiser. I dag er det ikke krav om opprinnelsesmerking av brød og bakervarer, så hvor ingrediensene i «Norsk fjellbrød» kommer fra vet vi ikke. Det vi vet er at vi importerer mellom 30 og 60 prosent av matkornet vårt fra utlandet. Norsk kornproduksjon må økes og vi støtter derfor opp om «Matkorninitiativet» som sier at norsk matkorn må økes til 90 prosent.

I desember skrev vi under avtale med Arkivverket. Nå er historien til Norges Bygdekvinnelag godt bevart i Riksarkivet, og den er tilgjengelig for alle.

Takk for stort engasjement og et aktivt år 2022.

JORUN HENRIKSEN
Leder

Nøkkeltall 2022

11 814

REGISTRERTE
MEDLEMMER
HVORAV

9 846

BETALENDE
MEDLEMMER

INNMELDINGER

961

UTMELDINGER

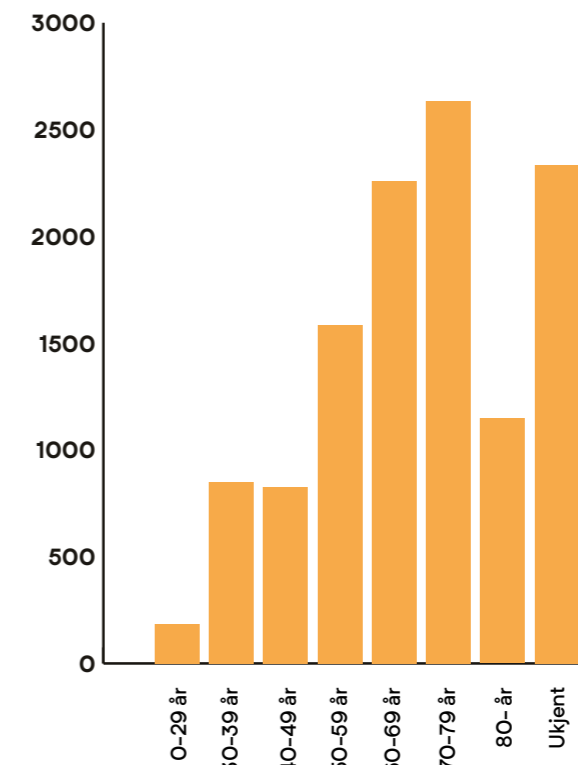
1 199

ANTALL ÅRSVERK I NORGES BYGDEKVINNELAG

5,4

INKL. 2
PROSJEKTSILLINGER

ALDERSTATIKK PÅ MEDLEMMENE I NORGES BYGDEKVINNELAG

REGNSKAPS- RESULTAT

44 363

INNETEKTER
13 496 072

EGENKAPITAL
8 488 313

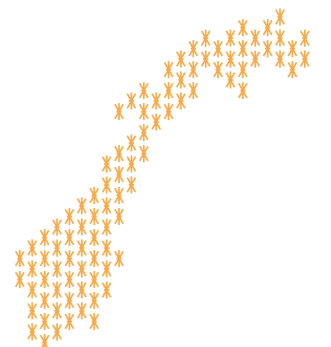
YNGST

ROGALAND
BYGDEKVINNELAG
FLEST MEDLEMMER
UNDER 30 ÅR

PROSJEKTER

I 2022 har vi drevet følgende nasjonale prosjekter:

— Mestring og kompetanse

I prosjektet «Safeguarding of Intangible Cultural Heritage through Learning» bidrar bygdekvinnelaget til å ta vare på vår immaterielle kulturarv.

08

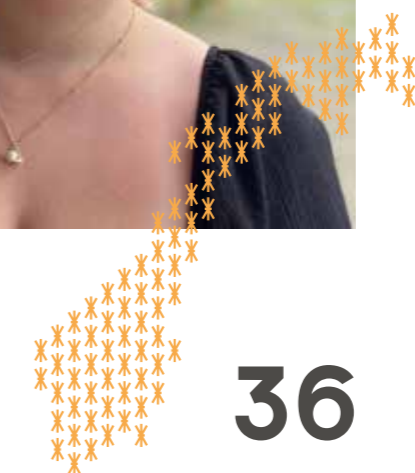
18

30

22

36

innhold

aktuelt

- 6 Landsmøtet 2022
- 7 Nominert til Embla-prisen
- 8 Med hjerte for immateriell kulturarv
- 14 Spør hvor brødet kommer fra
- 16 Økt trivsel gir bedre læring
- 21 Organisering gir styrke

organisasjon

- 2 Leder
- 3 Nøkkeltall Norges Bygdekvinnelag
- 10 Takk for innsatsen
- 11 Med samarbeid i fokus
- 12 Hurra for VÅR DAG
- 18 Bygdekvinnelaget i media
- 40 Styrets beretning

lokal- og distriktslag

- 22 Nøkkeltall lokallag 2022
- 24 Årets lokallag
- 26 Opera til bygdefolket
- 30 Alle vinner på samarbeid
- 32 Lefsefest i Vikingskipet
- 34 Stor matglede
- 36 Distriktsstyrer

ÅRSMELDING FOR NORGES BYGDEKVINNELAG

Opplag 300 trykkede eksemplarer samt digital distribusjon
Trykkeri og layout Flisa trykkeri
Redaktør Helle Cecilie Berger
Redaksjon Cecilie Aurbakken, Sosan Asgari Molltestad, Helle Cecilie Berger

Forside Fotograf Senderud

Besøksadresse Hollendergata 5, 3. etasje
Postadresse Postboks 9358 Grønland, 0135 Oslo
Telefon 22 05 48 15
E-post post@bygdekvinnelaget.no
Nettside www.bygdekvinnelaget.no

Ung 30 Ung 40!

FRÅ UNG30 TIL UNG40

For å sikre auka rekruttering for framtiden vedtok landsmøtet å innføre halv kontingent for medlemmar under 40 år.

Fint besøk

Til landsmøtet fekk vi besøk av fylkesordførar Jon Askeland frå Vestland fylke (Sp), som ønska oss velkomne. Også barne- og familieminister Kjersti Toppe (Sp) kom med ei helsing i høve landsmøtet. Ministeren vart utfordra av delegatane om kva tid regjeringa vil satse på innføring av eit skulemåltid, slik dei har nedfelt at dei skal i sin regjeringsplattform. Behovet for auka offentleg støtte til frivillige organisasjonar sitt arbeid vart òg tatt opp med ministeren, særleg er det behov for midlar knytt til inkludering og mangfald.

Meir norsk korn i brødet

TIL MATKJEDENE

Norges Bygdekvinnelag vil ha merking som opplyser, ikkje dekker til kor kornet i brødet kjem frå. Med få unntak merkast ikkje brød, bakevarer eller mjøl med opphavstad. Forbrukarane får dermed ikkje denne viktige kunnskapen.

Matkjedene må spele på lag med kundane. Dykk kan bidra til god informasjon og kunnskap. Det er meir berekraftig enn å finne på marknadsføringsgrep for å få brød til å sjå norske ut, anten det er

bruk av kreative namn som «Norsk Fjellbrød» eller gjennom å pynte emballasjen på kveitebollar med kjevle og norske flagg.

Norske brød må bakast på norsk korn. Vi vil kjøpe brød i alle daglegvarebutikkane med «Nyt Norge»-merking. Fyrst då kan vi snakke om at vi har norske brød i butikkhyllene.

(Utdrag frå resolusjonen på landsmøtet 2022)

Kultur i sentrum

Landsmøtet er også ein arena for kultur og sosialt felleskap. Her hadde Hordaland Bygdekvinnelag lagt godt til rette med «Eides Språksjov» med Linda Eide. Deltakarane fekk også høyre Voss Spelemannslag og fekk med seg ein guida fottur til Siljustøl, heimen til komponisten Harald Sæverud.

Eit levande demokrati

Endeleg kunne Hordaland Bygdekvinnelag invitere til fysisk landsmøte i Bergen 10.-11. juni 2022.

Her deltok kring hundre valde utsendingar frå lokallag og distriktslag for å stake ut kursen for Norges Bygdekvinnelag for dei neste to åra.

Det var god stemning og stort engasjement i generaldebatten om alle dei fine og viktige sakene

som lokallag og distriktslag hadde sendt inn til landsmøtet. Saker som ny politisk plattform, felles arbeidsplan, spørsmål kring behovet for differensiering, fordeling og storleik på kontingenten, korleis vi best samarbeider godt mellom dei tre nivåa i organisasjonen og eit ønske om auka bruk av nynorsk i kommunikasjonen frå Norges Bygdekvinnelag, er døme på saker som vart drøfta og vedtekne.

Leiar Åsa Gunnarsdottir og nestleiar Brita Dagestad Bjørke i Hordaland Bygdekvinnelag.

Foto: Fotograf Sænderud

Endringar i vedtektene

• Det vart eit solid fleirtal for å vidareføre føresegna om at lokallag skal halde sitt årsmøte innan 1. november (§5b). Saken har vore på høyring i lokallaga.

• Det vart tydeleggjort at kontingenten må vere betalt for at medlemmet skal kunne bruke sine medlemsrettar (§3b)

• Årsmøtet i lokallag og distriktslag skal no velje både leiar og nestleiar til styret. Fordeling av øvrige roller gjerast av det valde styret (§6g1.)

• Tresfjord Bygdekvinnelag ba landsmøtet om at dei lokal- og distriktslaga som nyttar autorisert rekneskapsbyrå ikkje lenger treng å ha årsmøtevalde revisorar for å gå gjennom rekneskapsen (§11). Forslaget fekk fleirtal.

Nominert til Embla-prisen

Det har vore ein siger for oss i Norges Bygdekvinnelag å verte nominert til Embla-prisen som ein av Nordens beste matformidlarar.

Finalistane i konkurransen var på eit svært høgt nivå. Gratulerer til vinnaren i klassen «årets matformidlar», Det grønne museum i Danmark.

Matprisen Embla skal hylle det ypperste i det nordiske kjøkenet. Nordens bondeorganisasjonar står bak prisen som skal styrke den nordiske matidentiteten og matkulturen, og auke interessa for nordisk mat utanfor Norden.

— Mattradisjonane bygdekvinnelaget forvaltar er ikkje berre interessante av historiske årsaker, men kunnskapen om ressursutnytting og lokale råvarer går rett til kjernen av kva samfunnet treng for berekraftig forbruk og mindre matsvinn, seier jurymedlem Dag Terje Solvang, generalsekretær i Den Norske Turistforening.

Norges Bygdekvinnelag til Riksarkivet

Gjennom 2022 har det pågått eit systematisk arbeid for å sikre Norges Bygdekvinnelag si historie for framtida. No er den gjort tilgjengeleg for allmenta.

I Arkiverket sin handlingsplan for bevaring av privatarkiv i Norge er Norges Bygdekvinnelag peikt på som ein prioritert aktør myndighetene meiner at det er viktig å sikre. Dette betyr at arkivmateriale frå Norges Bygdekvinnelag vert vurdert som bevaringsverdig og vil kunne leverast til riksarkivet.

Norges Bygdekvinnelag sitt arkiv er vurdert som viktig dokumentasjon av fleire årsaker:

– Kvinneorganisasjonar er underrepresentert mellom alle arkiva til bevaringsinstitusjonane. For Arkiverket er det naturleg og sjølvstøtt at aktiviteten til Norges Bygdekvinnelag vert dokumentert og tatt vare på for ettertida, seier arkivar Per Kristian Otterland frå Riksarkivet.

Med hjarte for kulturarv

Gjennom prosjektet **Safeguarding of Intangible Cultural Heritage through Learning** fekk bygdekvinner frå Gossen, Vassenden og Møre og Romsdal kunnskap om korleis vi kan ta vare på vår immaterielle kulturarv.

TEKST: ASTRID SEIME

DEN IMMATERIELLE kulturarven er levande tradisjonar og tradisjonell kunnskap som vert overført mellom folk.

Det nordiske samarbeidsprosjektet gjennomførte i 2022 studieturar til Finland, Latvia og Norge. Målet var å lære om immateriell kulturarv av kvarandre, dokumentere og dele metodar.

–Å få bli kjent med trivelege deltakarar som inspirerte, engasjerte gjorde samarbeidet til ei minnerik og ikkje minst lærerik oppleving, seier Kari Anne Rødal frå Vassenden Bygdekvinnelag.

Resultatet av prosjektet er ei nettside der du kan lese om studiebesøka, få nyttige tips og steg for steg skildringar for praktisk overføring av tradisjonell kunnskap.

«Safeguarding of Intangible Cultural Heritage through Learning» var eit samarbeid mellom:

- KulturÖsterbotten, Finland
- Jaunpils Regional Development Center Wheel, Latvia
- Culture Projects Coordination Centre, Latvia
- Norges Bygdekvinnelag

Prosjektet er finansiert av midlar frå Nordplus Adult, Nordisk ministerråd sitt program for livslang læring.

UNESCO konvensjonen for vern av immateriell kulturarv var eit viktig utgangspunkt for prosjektet.

Norges Bygdekvinnelag er rådgjevande organisasjon for UNESCO og jobbar aktivt for å ta vare på og føre vidare kunnskap om tradisjonell matkunnskap og mattradisjonar i Noreg.

Mer om prosjektet og Nordplus:

Hjartet og sjela i prosjektet var å møtas, oppleve og lære av kvarandre. Vi baka tjukklefse på Gossen, reinsa eiderdun og drog krabbeteiner på Bjørnsund. I Latvia fekk vi lære om korleis lokale snekkarar lærer innbyggarane om handverkstradisjonar. I Finland varma vi oss i tradisjonell sauna, besøkte frøbibliotek og lærte om deira klinkbåtprosjekt.

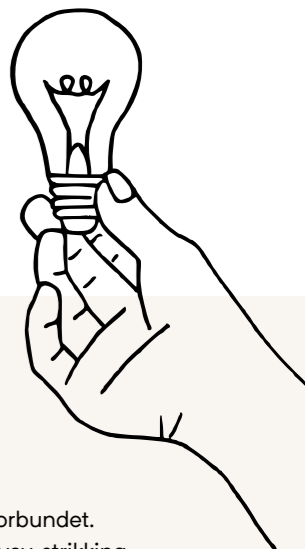
Studieforbundet kultur og tradisjon

Norges Bygdekvinnelag ønsker å styrke og dokumentere sin rolle som arena for opplæring og kunnskapsbygging ved å legge til rette for økt studievirksomhet. I 2022 ble det derfor nedsatt en arbeidsgruppe for å komme med konkrete forslag til hvordan denne rollen kan styrkes i praksis. Arbeidsgruppen ledes av sentralstyremedlem Ellen Margrethe

Garn. Gruppen legger frem sitt forslag i 2023. Norges Bygdekvinnelag mottok 26 000 kroner fra Studieforbundet i 2022.

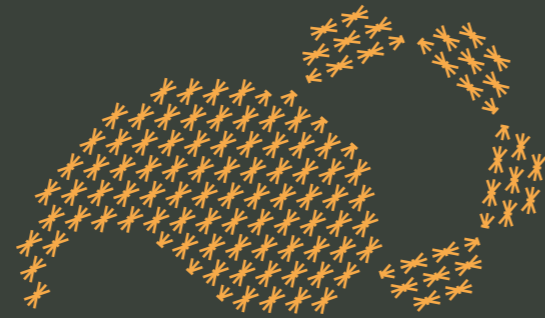
Studieforbundet gir tilskudd til frivillige organisasjoner som driver opplæring i mange former for folkelig kultur. Mange av aktivitetene lokallagene i Norges Bygdekvinnelag arrangerer kvalifiserer

til tilskudd fra studieforbundet. Eksempler på kurs er vev, strikking, bunadssøm, takkbakst, såpekurs, litteratur, KvinnerUT og organisasjonskurs. I 2022 ble det gjennomført 327 kurs i regi av lokallagene og det ble utbetalt til sammen kroner 556 708 kroner. Dette er en dobling fra 2021.

Takk for innsatsen

Prosjektet «KvinnerUT – Mestring og Kompetanse», finansiert av Sparebankstiftelsen DNB, ble avsluttet 1. desember 2022.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD FOTO: MARIT-ANNE HEIMVIK

Det er ikke slutten på vår innsats for inkludering gjennom kunnskap og kompetanseheving. Arbeidet med å inkludere skal fortsette som en naturlig del i planlegging og gjennomføring av aktiviteter i hele organisasjonen.

Pandemien bidro til at en del aktiviteter måtte avlyses eller flyttes til et senere tidspunkt, fastlagte planer måtte endres og aktivitetene måtte flyttes utendørs. Endelig etter en krevende tid med restriksjoner, ble 2022 en tid for kreativitet, engasjement og aktiviteter.

Gjennom hele året klarte deltagende lokallag å rekruttere til kurs og aktivi-

teter, etablere samarbeid med andre lokale aktører for å styrke inkluderingsarbeidet og holde engasjementet oppe for videre innsats.

13 lokallag fikk innvilget støtte til gjennomføring av prosjektet lokalt. I tillegg benyttet en del lokallag seg av lokale finansieringsmuligheter. Andre lokallag har gjennomført aktiviteter uten ekstern finansiering.

Vårt arbeid med inkludering gjennom kompetanseheving ble styrket ytterligere gjennom samarbeid med Studieforbundet kultur og tradisjon.

I løpet av prosjektperioden har innsatsen bidratt til å:

- skape inkluderende aktiviteter i regi av lokallag
- bygge kompetanse og nettverk som styrker minoritetskvinnenes mulighet for sysselsetting
- styrke mangfoldet, kompetansen om inkludering i hele organisasjonen og økning i aktiviteter
- legge til rette for samarbeid med kommunen og/ eller andre lokale lag og foreninger

Prosjektet er evaluert av OsloMet med gode resultater.

Peggy, Meyada og Alfhild i Stord Bygdekvinne lag markerte VÅR DAG i Frivillighetens år.

Med samarbeid i fokus

I dag er arbeidet med inkludering og sysselsetting av innvandrere lite samkjørt. Dette innebærer at mange innvandrere vil oppleve at det kan være utfordrende å få omsatt sin medbrakte kompetanse i et norsk arbeidsmarked.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD
FOTO: NITTEDAL OG HAKADAL
BYGDEKVINNELAG

Samarbeid på tvers av sektorer kan bidra i sterkere grad til en helhetlig inkluderingsinnsats, og lettere overgang til sysselsetting for innvandrere.

Norges Bygdekvinne lag ønsker å bidra til løsninger som gir et godt opplæringsstilbud til minoritetskvinner. Vi må utnytte de ressursene som frivillighetens representerer lokalt som et viktig bidrag til myndighetens arbeid med integrering og inkludering.

«Sammen for inkludering» er et treårig pilotprosjekt. Målet er å utvikle model-

ler og teste ut i praksis et mer formalisert og varig samarbeid mellom frivillighet og offentlige myndigheter lokalt i arbeidet med «integrering gjennom kunnskap». Prosjektarbeidet startet 1. september 2022.

MÅLGRUPPE

Målgruppen er minoritetskvinner med en annen kulturell bakgrunn enn norsk, som bor på bygda. Deres bakgrunn for å ha kommet til Norge kan være ulik, og de kan være flyktninger, arbeidsinnvandrere eller ha ankommet gjennom familieforening. Vi regner første- og andregenerasjons innvandrere som målgruppe.

SAMARBEID PÅ TVERS

Vår erfaring tilsier at mange bygder og kommuner mangler kompetanse innenfor inkluderingsarbeid, og kan oppleve det som utfordrende å ivareta tilflyttere på en god måte. Samtidig har vi sett at der lokale bygdekvinne lag har bygget allianser med frivillige organisasjoner og kommunale instanser, har det bidratt til gode synergier. Dette har skapt en merverdi og effektivisering av integreringsarbeidet i kommunen.

Det er et overordnet mål å utvikle kvaliteten til opplæringsstilbudet til våre nye landskvinner i samarbeid med kommunen. Kommunene har hovedansvaret for integreringstiltakene gjennom introduksjonsprogrammet og voksenopplæringen. Et målrettet og velstrukturert samarbeid vil sikre en bedre kvalitet på kompetansegivende tilbud. Dette vil også bidra med en betydelig styrking av minoritetskvinnenes muligheter på vei til sysselsetting.

AKTØRER I PILOTPROSJEKTET

Norges Bygdekvinne lag har allerede etablert kontakt med fem utvalgte kommuner og lokallag.

- Asker Bygdekvinne lag og Asker kommune
- Frogn Bygdekvinne lag og Frogn kommune
- Sand Bygdekvinne lag og Suldal kommune
- Omvikdalen Bygdekvinne lag og Kvinnherad kommune
- Trondenes Bygdekvinne lag og Harstad kommune

Samarbeidsprosjektet «Krydder i hverdagen» i Nittedal og Hakadal Bygdekvinne lag

Hurra for VÅR DAG

Denne dagen var en nasjonal markering av Frivillighetens år 2022. Alle frivillige organisasjoner og foreninger ble oppfordret til å velge seg sin dag.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD OG HELLE CECILIE BERGER

Bygdekvinne valgte Verdens matvaredag 16. oktober som VÅR DAG og med tema «sammen for bærekraftig matkunnskap». Aktivitetene skulle inkludere deltakere på tvers av kulturer, alder eller bakgrunn. Vi oppfordret lokallagene til å samarbeide med andre organisasjoner.

Det store engasjementet denne dagen viste at bygdekvinne står for:

- Bruk av våre mattradisjoner
- Bruk av lokale råvarer
- Fornuftig bruk av naturens ressurser
- Matproduksjon over hele landet
- Overføring av bærekraftig matkunnskap fra generasjon til generasjon
- Et inkluderende fellesskap og det gode liv i bygda

Over 100 lokallag fikk 5 000 kroner i støtte til gjennomføring av aktiviteter. Sammen feiret vi bærekraftig matkunnskap og vår felles framtid.

OPP OG FRAM!

Forsikring Bærekraft

Selv som et av verdens mest likestilte land, har Norge en vei å gå for å oppfylle alle kvinners sosiale og økonomiske rettigheter. Derfor finner vi i Gjensidige stor glede i å støtte Norges Bygdekvinne-lags arbeid – som kommer flere kvinner og det levende bygdesamfunnet til gode.

Er du nysgjerrig på hva Gjensidige har å tilby for å sikre deg og alt du er glad i, kan du gå inn på gjensidige.no

På lag med landbruket

— Vi må sammen bruke våre stemmer til å tvinge frem merking med opprinnelsesland og et større tilbud av norske brød og bakervarer merket med **Nyt Norge**.

— Cesilie Aurbakken, generalsekretær i Norges Bygdekvinnelag.

Spør hvor brødet kommer fra

Kan vi anta at brød som kalles «Hallingbrød» og «Norsk fjellbrød» er laget av norske råvarer

TEKST OG FOTO: HELLE CECILIE BERGER

I dag er det ikke krav om opprinnelsesmerking av brød og bakervarer, så hvor ingrediensene kommer fra vet bare møllene og bakeriene. Det vi vet er at vi importerer mellom 30 og 60 prosent av matkornet vårt fra utlandet.

Det er krav om opprinnelsesmerking av kjøtt, frukt og grønt. På brød og bakervarer er det ikke slike krav. Gunnar Bakke, daglig leder i Baker- og konditorbransjens landsforening (BKLF) mener det er et paradoks at kornvarene, som også er markens grøde, ikke skal opprinnelsesmerkes.

IMPORT AV MATHVETE

Importen av korn til mat her til lands består for det meste av mathvete. De siste årene har vi importert størsteparten av mathveten fra Polen, Tyskland og

Sverige. Inge Sandven, Pensjonert laboratorisjef hos Møllerens, forklarer at når møllene har analysert hvilken mengde og kvalitet den norske avlingen gir hvert år, suppleres det med importert mathvete på det som mangler. I rekordårene kan norsk mathvete stå for opptil 75 prosent av behovet i Norge, mens det i dårlige år kan ligge helt nede på 40 prosent av behovet. Når industribakeriene som leverer til dagligvare og bakeriene som leverer til bakebutikkene bestiller melblandinger fra møllene, er de opptatt av å få den rette kvaliteten.

— Bakeriene er ikke så opptatt av opprinnelse. For bakerne er jevn melkvalitet det viktigste, forteller Sandven. Når melet leveres fra Møllerens til bakeriene opplyses det om opprinnelsesland i produktanalysen som bakeriene får sammen med leveransen.

IMPORTERT DEIG

Det blir også importert halvfabrikata, halvstekte produkter og frosne deiger fra utlandet. Denne importen har lavere toll fordi produktene faller inn under RÅK-ordningen i EØS-avtalen. Ordningen innebærer at det i prinsippet er

frihandel mellom EU og Norge på bearbejdede landbruksprodukter. Samtidig er det lov å bruke toll og subsidier for å stimulere bruk av norske varer. Tollen er likevel lav og det er bare et begrenset antall norske varer som får priskompensasjon. Den lave tollene gjør det fordelaktig å importere frosne deiger og halvstekte brød.

— En tredjedel av brødet og bakevarene vi spiser i Norge, målt i melmengde, kommer fra slike importerte varer, forklarer Eli Reistad, konserndirektør i Felleskjøpet Agri.

Hattings frosne rundstykker importeres til Norge, det samme gjør frossenpizza fra Peppes pizza. Det meste av kjeksen som selges i Norge er importert. Knekkebrød kan være både norsk og importert.

SPØR

Gunnar Bakke mener at forbrukere kan være pådrivere for at produsentene skal merke produktene sine ordentlig.

— Forbrukere har stor makt ved å etterspørre og stille krav, det må dere i bygdekvinnelaget utnytte.

Bekymret for nye kostholdsråd

Det foregår nå et arbeid for å lage nye, felles kostråd for de nordiske og baltiske landene.

For første gang er det et mål at kostrådene våre ikke bare skal fremme sunne kosthold, men også bærekraftige kosthold. Ekspertgruppen som arbeider med det faglige grunnlaget for å utvikle de nye rådene vil etter planen legge fram sine råd i juni 2023. I arbeidsperioden legger ekspertgruppen ut sine faglige kapitler på høring. I den første høringen i november 2022 uttrykte bygdekvinnelaget bekymring for at anbefalingene ikke legger vekt på lokal ressursutnyttelse eller våre kultur- og mattradisjoner. Det er viktig at vi klarer å tenke helhetlig og systemisk i utformingen av nye råd. En av våre bekymringer er at man fort kan havne i fellen å fokusere for mye på detaljer og dermed ikke

klarer å vareta helheten i hva som gjør et kosthold sunt og bærekraftig. Vi mener at det er viktig at de nye kostholdsrådene ikke bare favner det miljømessige aspektet ved bærekraft, men også det sosiale og økonomiske. Ifølge FNs organisasjon for ernæring og landbruks definisjon av bærekraftig utvikling, vil vi ikke oppnå bærekraft før alle de tre pilarene er ivaretatt. Norges Bygdekvinnelag mener at økt produksjon og økt bruk av lokale matvarer basert på de ressursene vi har tilgjengelig der vi bor, er det mest bærekraftige. Mer kortreist mat gir mindre klimagassutslipp. Når vi produserer den maten som de lokale forholdene legger best til rette for, vil det også gi mindre belastning på naturen.

Ber om årlig bredbånd-milliard

Norges Bygdekvinnelag og IKT-Norge står sammen bak kravet om en årlig milliard fra staten øremerket bredbåndsutbygging.

— I år bidrar staten med 300 millioner kroner for å sikre utbygging i områder hvor det ikke er kommersielt grunnlag gjennom toppfinansiering. Om det nivået videreføres, vil utbyggingen i beste fall være fullført i 2030, sier Øyvind Husby, direktør i IKT Norge. Han mener bredbåndutbygging er det mest effektive virkemiddelet for å lykkes med distriktpolitikken. Bygdekvinnelaget er utålmodig og vil ha raskere utbygging av bredbånd. Organisasjonen argumenterer med at god infrastruktur er avgjørende for å gi like muligheter i hele landet. — Vi trenger en milliard årlig i fem år for å sikre alle like muligheter, sier Cesilie Aurbakken, generalsekretær i Norges Bygdekvinnelag. Utdrag fra pressemelding, mynewsdesk.com.

Det er også viktig at dei nye råda fremjer matkunnskap, mattradisjonar og

KULTURARV

5

TRADISJONSMAT:

- ◆ Er tilpassa lokale førehald
- ◆ Nyttar alle ressursar så godt som mogleg
- ◆ Samlar folk i fellesskap
- ◆ Er identitet og matmangfald!

Arendalsuka

Voksenopplæringsforbundet (Vofo), interesseorganisasjonen for studieforbundene i Norge, arrangerte et debattprogram med temaet «Hvordan kan vi samarbeide bedre om inkludering?» under Arendalsuka 2022. For å belyse og diskutere hvordan læring kan brukes til å fremme inkludering i samfunns- og arbeidslivet, inviterte Vofo representanter fra frivillig sektor, kommunesektor og politikere i samtale med Erik Wold.

Norges Bygdekvinnelag har siden 2017 bygget et solid grunnlag for sitt arbeid med inkludering. Fagrådgiver Sosan Asgari Mollestad ble derfor invitert til å delta i debatten og fremme frivillighetens synspunkter for inkludering gjennom kunnskap og kompetanse.

Økt trivsel gir bedre læring

Lærerne og elevene på Eidsvoll Verk skole er enige. Gratis skolemat er positivt og må bli et fast innslag. Elevene presterer bedre og er gladere.

TEKST: HANS DEGERDAL

EIDSVOLL BYGDEKVINNELAG fikk 135 000 kroner for å servere gratis grøt til de 240 elevene på Eidsvoll verk. Hensikten var å finne ut hvilken effekt en varm skolefrokost har for elevene. Derfor ble det også i regi av AgriAnalyse gjennomført en spørreundersøkelse.

FALT I SMAK

Hele 77 prosent av elevene svarer at de har spist skolefrokosten. Noen få har droppet tilbudet fordi de ikke liker grøt, mens andre har gått glipp av tilbudet fordi de kom for seint på skolen.

Undersøkelsen viser at hele 74 prosent av elevene på skolen alltid eller nesten alltid spiser frokost hjemme, men sier ikke noe om hva og hvor mye elevene vanligvis spiser til frokost når de ikke blir servert varm mat på skolen. Det er urovekkende at 15 prosent av elevene oppgir at de sjelden eller aldri spiser frokost. Uansett er det ingen tvil om at elever flest er positiv til et varmt måltid på skolen. Tallene fra AgriAnalyse viser at 64 prosent ønsker at ordningen blir permanent.

MER TRIVELIG PÅ SKOLEN

Et stort flertall, 89 prosent, synes grøten smaker godt og 38 prosent sier at de gleder seg mer til å gå på skolen når de får varm skolefrokost. 26 prosent synes det er blitt lettere å følge med i timene og 25 prosent synes det er blitt roligere i klasserommet.

Lærerne mener på sin side at skolefrokost bør innføres som et permanent tiltak hele året. Det vil forebygge utenforskap og sosiale forskjeller, være positivt for det sosiale miljøet og gi roligere og mer konsentrerte elever. Lærerne

mener også at dette gir en bedre start på dagen, og de har notert seg at elevene utvilsomt setter stor pris på tiltaket. Undersøkelsen er finansiert av Norges Bygdekvinnelag.

MANGE HAR BIDRATT

Prosjektet er sponset av Lerum som stiller med syltetøy og saft og Tine som stiller med melk, men det er lokalt samarbeid som bærer prosjektet. Produksjonen foregår på Vilberg helsetun, og grøten blir deretter varmet opp på skolens nye SFO-kjøkken.

— Det er mange frivillige som har stilt opp. Det er vi veldig glade for. 96 frivillige grøtvakter har også vært med på å gjøre dette mulig, forteller de to bygdekvinne.

INGEN LØFTER FRA KOMMUNEN

Ordfører Hege Svenssen fra Arbeiderpartiet mener tiltaket har vært en kjempesuksess.

— Jeg kan ikke love noe, men jeg heier på skolemat og skal gjøre det jeg kan for å få dette til, sier hun.

Elevene trenger å sette seg ned, slappe av litt, og spise varm og god grøt om morgenen før undervisningen

— Eidsvoll Bygdekvinnelag

Matkunnskap må inn i totalforsvaret

Vi lever i en urolig tid. Det har utløst debatt om totalforsvaret. I den debatten må vi også snakke om matkultur og -kunnskap, som bygdekvinnelag landet rundt satte på kartet i markeringen av Frivillighetens år 2022.

CESILIE AURBAKKEN OG JORUN HENRIKSEN | Utdrag av leserinnlegg på mat og marked, bondebladet og fagpressen.

BEREDSKAP ER en del av vårt totalforsvar. Det er ikke nok om det i titusener norske hjem er fyrstikker, vann og hermetikk. Det handler også om ressursutnyttelse i et større perspektiv og ikke minst om forvaring og foredling. Praktisk kunnskap om mattradisjoner og bruk av lokale råvarer, er nyttig for fremtiden. Den kan hjelpe oss til å lage mat som kan bidra til et mer bærekraftig forbruk og fremme lokal matproduksjon. God matkunnskap er relevant i en krisetid med knapphet på matressurser.

Foto: Helle Cecilie Berger

- Å minimere matsvinn ved å utnytte lokale ressurser er sentralt i den tradisjonelle matkulturen.
- Med kunnskap om konservering av frukt, bær og grønnsaker kan vi forlenge lagringstiden for maten.
- Kunnskap om bruk av ville vekster og arts-mangfold i naturen kan gi oss et bredere utvalg av råvarer i matlaging.
- Å bruke hele slaktedyret fra hode til hale er god ressursutnyttelse.
- Korn har lang holdbarhet, og det er næringsrikt og billig. Bak ditt eget brød. Du kan også bytte ut pasta og ris med norsk bygg til middag eller i salaten.

Nasjonal plan for skolemat

Et gratis måltid om dagen, gir en bedre skole. Det bekrefter et pilotprosjekt med grøt, gjennomført av bygdekvinnelaget. Generalsekretær Cesilie Aurbakken ber nå Stortinget følge opp. Elever på Eidsvoll Verk skole i Viken har fått servert frokostgrøt i hele september. Initiativet til prosjektet tok Eidsvoll Bygdekvinnelag. AgriAnalyse har evaluert prosjektet. Elever og lærere forteller at effekten for læring og det sosiale miljøet har vært stort. Skal innføring av et skolemåltid bli en ordning for alle skoler i landet slik Hurdalsplattformen lover, kan

ikke et skolemåltid være opp til hver enkelt kommunes ressurser og prioriteringer, private sponsorer eller frivillig innsats. Dette må det være statens ansvar. — Vi vil ha en nasjonal plan for gradvis innføring og opptrapping av et skolemåltid for alle barn og unge, sier Cesilie Aurbakken. I oktober la hun fram resultater fra undersøkelsen på Stortinget. Der møtte hun i kommunal- og forvaltningskomiteen på høring til Statsbudsjettet 2023. — Vi vil ha penger på statsbudsjettet nå slik at skoler kan søke om midler til oppstart fra kommende skoleår.

Vi vil ha en nasjonal plan for gradvis innføring og opptrapping av et skolemåltid for alle barn og unge

— Cesilie Aurbakken

Bygdekvinnelaget i media

Etter at koronarestriksjonene ble opphevet har bygdekvinne fått fritt utløp for gleden over å gjøre aktiviteter sammen igjen. Mange aktiviteter har funnet veien til mediene og gitt oss en solid økning i synlighet i lokale aviser, på nettsider og i sosiale medier. Vi har også engasjert oss politisk og gjort oss synlige på alt fra å opprettholde lokal beredskap til bærekraftig matkunnskap.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER

VI HAR I 2022 hatt 2.592 medieoppslag i lokale, regionale og riksdekkende medier. Det er en økning på 271 oppslag fra året før. Legger vi sammen publiseringstallene i nettavis og papiravis, har vi hatt flest oppslag i Aura Avis (62), Fjordingen (57) og Smaalenes Avis (52). Flest oppslag i en enkelt kanal har vi i NATIONENS papirutgave (49). Den totale medieaktiviteten ga en annonseverdi på 40,6 millioner kroner, i følge Retriever. Hele 91 prosent av oppslagene har vært i lokalaviser, mens riksmidia står for 6 prosent. Vi har også hatt flotte reportasjer i fagmedia og magasiner. Et eksempel er artikkelen «— Vi har fått et solid vennskap» i ukebladet Allers, der Borgny Sletten og

Laila Brøste forteller om vennskap som har oppstått i bygdekvinnelaget.

Abonnement på den digitale nyhetsformidlingstjenesten MyNewsdesk har bidratt til å spre våre fagartikler og politiske budskap. Sist ute i 2022 var pressemeldingen «Arkivverket overtar Norges Bygdekvinne lags arkiv». Pressemeldingen ble publisert i medier over hele landet.

BYGDEKVINNELAGET.NO

Mange lokal- og distriktslag er flinke til å ta i bruk nettsiden sin på bygdekvinnelaget.no. Det har

bidratt til å gjøre lagene mer synlige. Alle aktivitetene som bygdekvinnelagene har arrangert har vært behørig dekket både gjennom invitasjoner til arrangementer og i artikler. Distriktslag har også vært flinke til å invitere til nettskurs for sine lokallag der administrasjonen har vært kursledere. Vi har i 2022 holdt kurs i eller presentasjon av nettsiden hos bygdekvinnelagene i Hordaland, Hedmark, Oppland, Vestfold, Telemark, Møre og Romsdal, Vest-Agder, Aust-Agder og Rogaland.

Sentralt har vi også brukt nettsiden flittig ved å legge ut informasjon før, under og etter landsmøtet. Nettsiden var også sentral under aksjonen «Sammen om bærekraftig matkunnskap» på VÅR DAG i Frivillighetens år. Vi delte egne filmer som formidlet og utdypet budskapet vårt. Filmene ble produsert i et samarbeide mellom våre

Vi har opplevd en vekst på 20 prosent på bygdekvinnelaget.no det siste året

lokallag, administrasjonen og Tun Byrå. Norges Bygdekvinne lag har også en egen YouTube-kanal der filmene og andre bygdekvinne lagsproduserte videoer er å finne.

Totalt har vi hatt en vekst på 20 prosent på bygdekvinne laget.no det siste året. Vi tiltrekker oss mange nye brukere og har hatt en vekst på fem prosent i 2022 sammenlignet med 2021.

At nordmenn fortsatt er opptatt av å lage mat og drikke kan vi lese ut av statistikken. Artikkelen som fikk flest besøk på bygdekvinne lags nettside er lammerulloppskriften til Østre Udnes Bygdekvinne lag (5.943), tett fulgt av oppskriften til Nordlandslefse (5.907).

Vi gleder oss over lokallag og distriktslag som gjør seg synlige med gode og innholdsrike hjemmesider. Det er også til stor hjelp for oss i sentralledet som kan dele tips til fine aktiviteter og politisk engasjement, samt styrke vårt sosiale fellesskap.

BYGDEKVINNER

Det er gitt ut to utgaver av vårt medlemsblad i 2022. Opplaget har vært på 12.500 eksemplarer. Hovedtema har vært: «Spør hvor brødet kommer fra», med krav om opprinnelsesmerking av brød og bakervarer som blir solgt i Norge, og «Sosial støtte i bygdekvinne laget». Bygdekvinne har som mål å speile alle ledd i organisasjonen, formidle våre prosjekter og vårt interessenpolitiske engasjement. Erfaringer viser at vi når ut til mange og skaper mye engasjement og entusiasme.

OPPSLAG I MEDIA

OPPSLAG I MEDIA 2.592 (+12%)

91% LOKALE MEDIA

6% RIKSMEDIA

2% FAGMEDIA

1% MAGASIN/TIDSSKRIFT

Statistikk

BYGDEKVINNELAGET.NO

SIDEVISNINGER 468.000 (+20%)

BRUKERE: 133.162 (+5%)

62% ORGANISK SØK

22% SOSIALE MEDIA

14% DIREKTE TRAFIKK

MEST LESTE NETTSAK:

LAMMERULLOPPSKRIFT

(5.943 SIDEVISNINGER)

FACEBOOK

9.385 FØLGERE

TILVEKST PÅ 475 NYE FØLGERE

MEST POPULÆRE FACEBOOK-INNLEGG:

«Du treng ikke å hoppe i havet for å bli medlem i bygdekvinne laget»
«Har du lyst til å bli med i Norges triveligst fellesskap for kvinner?»

INSTAGRAM

3.218 FØLGERE

206 NYE FØLGERE

MEST POPULÆRE INNLEGG

«I dag er det grisens dag»

«I dag feirer vi kvenens nasjonaldag»

Organisering gir styrke

AMMID er en av flere lokale partnere i Guatemala som får økonomisk støtte fra Utviklingsfondet og Norges Bygdekvinnelag. Organisasjonen har rundt 1 500 medlemmer, 80 prosent av dem er kvinner.

TEKST: CESILIE AURBAKKEN FOTO: SOSAN ASGARI MOLLESTAD.

AMMID gir bønder opplæring i lokal agronomi og frøbanker, tanker for oppsamling av vann og grønne kreditter til kvinner til investeringer, blant annet husdyr. AMMID gir stolthet over egen kultur, fremmer selvtillit og «det gode liv». En av kvinnene som mottar støtte er bonden Reyna Maricela Ramirez Ramtez fra Comitancillo. Reyna forteller at fravær av vann er den store utfordringen. Ustabilitet klima rammer bønder i sør hardt.

HVORDAN KAN VI SIKRE MATSIKKERHET OG SMÅSKALA LANDBRUK?

Utviklingsminister Anne Beathe Tvinereim utfordret oss i organisasjoner fra sivilsamfunn og landbruket til å svare på hvordan vi kan sikre mat-sikkerhet og småskala landbruk i et felles møte. Målet er å skape en ny, helhetlig og slagkraftig matsatsing i sør gjennom bistand fra Norge.

Vi i Norges Bygdekvinnelag ønsket å løfte fram fordelene ved skolemat. Vårt råd til ministeren er at skolematen kan spille en viktig rolle for å forbygge sult og underernæring, og

styrke det lokale matsystemet som kan være til inspirasjon og en modell for flere land i nord og sør. Her viste vi til konkrete eksempler fra Guatemala hvor blant annet et knippe kvinnelige småbønder fra Huehuetenango i høylandet omsatte for 100 tusen quetzales, rundt 100 000 norske kroner i 2021.

Til tross for at de store dagligvarekjedene dominerer dette markedet, er det eksempler på at det er mulig å få til en lokalt tilpasset praksis i tråd med loven. I Guatemala er gratis skolemat til alle barn en lovfestet rett. I tillegg sier loven at maten skal kjøpes av lokale bønder.

VI UTVEKSLER KUNNSKAP OG TRADISJONER

Når vi ikke kan møtes fysisk er Zoom en god møteplass. I starten av november møttes bygdekvinner fra Norge og Guatemala til en digital utveksling av kunsten båndvev. Rundt 40 bygdekvinner fra Norge fulgte sendingen. Eli Vesaas fra Vinje i Telemark var læremesteren fra Norge, mens Zully Morales fra organisasjonen AMMID forklarte betydningen av mayam-mam klærne. Carmelina López fortalte om de ulike fasene for veving av tradisjonelle bånd. Taracely Marroquien avsluttet samlingen med gode takkeord til alle som deltok denne kvelden.

✳ *Bonden Reyna Maricela Ramirez og hennes barn i hyggelig møte med Kari Frank, nestleder i Norges Bygdekvinnelag.*

Fakta

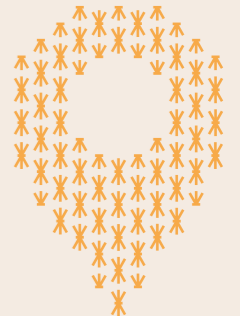
- Våre lokale bygdekvinnelag har samlet inn 94 000 kroner til Guatemala i 2022.
- Norges Bygdekvinnelag oppfordrer lokallag og medlemmer til å støtte arbeidet. Bidrag kan settes inn på konto: 9365.18.67841.
- Norges Bygdekvinnelag inngikk en ny treårig avtale med Utviklingsfondet for perioden 2022–2024. Avtalen bidrar med 150 000 kroner i årlig støtte.

Lokallag 2022

I 2022 har lokallagene i Norges Bygdekvinne­lag vist et imponerende engasjement i nasjonale satsinger som VÅR DAG, Bygdekvinneuka, formidling av bærekraftig matkunnskap og inkludering og mangfold. Innsatsen har vært god på bruk av egne nettsider og synlighet i media.

MØTER

2311

Styremøter og arrangement

51 561

Antall deltakere

ANTALL LOKALLAG:

420

BESTE VERVELAG:

HØVÅG BYGDEKVINNELAG (Aust-Agder)

27

NYE MEDLEMMER

DE STØRSTE LOKALLAGENE

OMVIKDALEN BYGDEKVINNELAG (Hordaland) 116 medlemmer

EIDSKOG BYGDEKVINNELAG (Hedmark) 107 medlemmer

VARHAUG BYGDEKVINNELAG (Rogaland) 106 medlemmer

NEDLAGTE LOKALLAG

- HERADSBYGD (Hedmark)
- EGGEDAL (Buskerud)
- HOLE (Buskerud)
- VINJE (Telemark)
- SURNADAL (Møre og Romsdal)
- FALE (Møre og Romsdal)
- STRANDA (Møre og Romsdal)
- HEGGJABYGDA (Sogn og Fjordane)
- ORRE (Rogaland)
- BIRKENES (Aust-Agder)
- VEGÅRDSHEI (Aust-Agder)

SAMMENSLÅTTE LOKALLAG

- VASSÅS OG HOF BYGDEKVINNELAG (Vestfold)
- EGDETVEIT OG VINJE BYGDEKVINNELAG (Hordaland)

MEST LESTE SAKER i lokallag 2022

APRILTREFF MED PÅSKEGAVER OG VELVÆRE Valldal Bygdekvinne­lag

271 visninger

EN MANN FRA GATA Asker Bygdekvinne­lag

258 visninger

MØBELTAPETSERING Skatval Bygdekvinne­lag

254 visninger

Årets lokallag

Ytre Hobøl Bygdekvinnelag

Bygdekvinnene i Ytre Hobøl har en lang tradisjon for å stille opp. Mener de noe er urett, er de også vant med å si ifra. Derfor er de påpasselig med å gi høringsuttalelser til aktuelle saker i kommunen.

TEKST OG FOTO: HELLE CECILIE BERGER

Bygdefolket i Hobøl setter pris på at bygdekvinnelaget bidrar med aktiviteter som trengs.

— Vi prøver å fylle noen av de behovene som finnes i bygda vår, sier Marit Hoff Lund, leder i Ytre Hobøl Bygdekvinnelag. Som mange bygder i utkanten av kommunen, har Ytre Hobøl et dårlig tilbud med offentlig kommunikasjon. Derfor mener laget det er viktig å støtte opp om nærbutikken. Spar på Ringvoll. Det gjør de med aktiviteter som lynlotteri, suppeutdeling og juletræsalg. Salg av juletrær, nek og juledekorasjoner utenfor butikken bidrar til at bygdefolket ikke behøver å kjøre lange veier for å gjøre i stand til jul.

GRØTSERVERING PÅ SKOLEN

Tre dager i uka gjennom skoleåret 2021/2022 serverte Ytre Hobøl Bygdekvinnelag frokostgrøt til elevene på barne-skolen i bygda. Matsservering er et av flere tiltak i «Røre-prosjektet» i Viken fylke.

— Mange lokallag gjør mye spennende og står på, så at det lille laget vårt skulle vinne er utrolig stort. Utmerkelsen er en anerkjennelse til alle som har stilt opp på lagets mange aktiviteter og gjort laget synlig.

— Marit Hoff Lund, leder

Prosjektet er et samarbeid med fylkeskommunen og Sparebankstiftelsen DnB.

— Etter et evalueringsmøte med rektor og Røre-koordinatoren kom det frem at de merker positive virkninger av tiltaket, spesielt for elever som trenger ekstra ressurser, forteller en fornøyd bygdekvinnelagsleder.

Bygdekvinnene bidrar også med opplæring i strikking og instruksjon i hvordan lage tradisjonsmat.

En søndag i slutten av august har laget som tradisjon å invitere til tur til idylliske Akserødtjernet. Det tilbys tre forskjellige lengder på turen, i tillegg til skyss helt inn. Turen skal være tilgjengelig for alle. I 2021 var det 20 deltakere med på familieturen. Bygdekvinnelaget hadde forberedt slåttegrøt, trollkrem og eplekake med krem. De får mye skryt for serveringen.

MEDLEMSMASSE VOKSER

Aktivitetene og møtene laget inviterer til skal være åpne for alle og holdes i Fossnes grendehus. Bygdekvinnelaget er medeiere i grendehuset og støtter aktivt opp om dugnader og annen bistand for å sikre driften. Temaene og foredragsholderne på møtene i bygdekvinnelaget skal være fengende. For å tiltrekke seg yngre medlemmer, settes det opp temaer som skaper interesse også i denne aldersgruppen. Bygdekvinnene jobber for å ha et godt samhold kvinnene imellom, unge som gamle. Sammen lager de en årsplan der de bestemmer tema for de månedlige møtene, i tillegg til andre aktiviteter de er engasjerte i.

— Vi har økt medlemsmassen jevnt de siste fem årene, fra 25 medlemmer i 2017 til 36 medlemmer i 2022, forteller Marit.

VÅLER

GIVERGLEDE

Våler Bygdekvinnelag fikk en forespørsel om å hjelpe med å ordne praktiske ting til flyktningmottaket på Haslemoen. Den tidligere militærleiren kan romme opptil 900 mennesker. Alle medlemmene som hadde mulighet ble med, til tross for et koronautbrudd i området. De fikk også hjelp fra sanitetsforeningen i Åsnes og privatpersoner. De sorterte klær, leker og utstyr som ble gitt fra lokalbefolkningen i Våler, Åsnes

og Grue. Forretninger ga klær og utstyr. Bruktutvalg ga utstyr som ble etterspurt. Givergleden var enorm og alt av stativer, hyller og bord ble fylt opp med klær til alt fra spedbarn til de største voksne. Mange barn ga bort lekene sine for at barn som har reist fra alt de hadde skal få litt pusterom i hverdagen. «God Morgen Norge» på TV2 avla også Haslemoen et besøk og det ble en flott reportasje en tidlig morgen.

RÅDE

GA UTSTYR TIL FLYKTNINGER

Mange av våre bygdekvinnelag har gjort en stor innsats for å ønske flyktninger velkommen i sitt lokalsamfunn. Et av lagene som har bidratt er Råde Bygdekvinnelag. Sammen med Røde Kors bidro de med utstyr som flyktningene fra Ukraina har behov for. Ønsker som ble møtt var strykebrett, strykejern, perler, hoppetau, hoppestrikk, baller og spill til barna. Til mødrene er det kommet inn strikkegarn, hekle-garn, strikkepinner og heklenåler. Bygdekvinnene hadde via sosiale medier utfordret hele Råde til å levere utstyr. Responsen var enorm. — Råde Røde Kors jobber aktivt på mottakssenteret. Utstyret vi samlet inn fordeler de etter behov, skriver Råde Bygdekvinnelag på sin hjemmeside.

BEIARN

MARKEDSDAG ANNO 1853

Det var historisk sus over skoleavslutningen til barne- og ungdomsskolen i Beiarn i Nordland. Elevene laget en markedsdag fra 1853, det samme året som Beiarn ble egen kommune. Bygdekvinnelaget i Beiarn ble spurt om de ville stille med mat som var typisk for tiden, og svaret var selvfølgelig ja. Bygdekvinnene stekte klappakaker, servert med smør og sukker. Drikke var hjemmelaget rabarbrasaft. Klappakaker ble laget av overskuddet av brøddeig som skulle stekes i vedkomfyren eller på plate. Også antrekket skulle være slik de gikk i den tiden, så her var det bare å iføre seg lange skjørt, bluse, forkle og skaut. Markedsdagen ble en flott dag på bygdetunet i Beiarn.

Opera til bygdefolket

«Sole går bak åsen ned», synger Marit Sehl utover gården sin, på toppen av lia, rett under himmelhvelvingen. På tunet sitter vi og koser oss med musikk av høyeste kvalitet, bygdefolk, hyttefolk, ukrainske flyktinger og bygdekvinne. Velkommen til Operalåven i Hallingdal.

TEKST OG FOTO: HELLE CECILIE BERGER

Mezzosopranen fra Votndalen i Ål har sunget i operahus i Sydney og Oslo. Hun har jobbet med våre fremste operasangere og musikere, og sunget i det Norske Solistkor i over 10 år. Ja, før Marit solgte leiligheten i Oslo, tok med seg mann og tre barn og flyttet til slektsgården Sehl i Hallingdal. Nå, fire år senere, står hun på sin egenbygde scene ute på gårdstunet og synger opera, sammen med kollegaer fra Norge og Danmark, samt en pianist og en fiolinist fra Ukraina. Den store planen hennes er å bygge om låven på gården til Hallingdals første operahus – i miniformat.

KLAR FOR OPERA

Marit søkte og fikk støtte fra Innovasjon Norge til et forprosjekt. Den første posten på programmet var å lage en spørreundersøkelse om hva bygdefolket ønsket. Samtidig reiste hun rundt og så på hva andre hadde gjort med sine låver. En idé om å gjøre låven om til et operahus og en kulturscene begynte å

slå rot. Før hun gikk videre var det viktig å teste ut om ideen var liv laga. Nyttårsaftnen 2018 inviterte hun bygdefolket til konsert sammen med operavenner. 60 stoler ble rigget opp foran den lille scenen på låveloftet.

— Vi fikk votteapplaus. Jeg så publikum klappet, men hørte ingenting, ler hun. Nå turte Marit å tenke større. Hva med å invitere til sommeropera?

I år er det fjerde gang Marit arrangerer sommeropera på Sehl. Hvert år kommer over 300 tilhørere for å drømme seg bort i vakker, morsom og provoserende opera.

Nå var det på tide å få på plass finansieringen. Her var det bare å kvesse søknadspennen. Å gå fra rollen som sanger der alt rundt forestillingen er organisert av andre, til å søke om midler til egen idé, har vært en personlig utfordring for Marit. Hun har måttet venne seg til å skrive mange søknader.

— Nå har jeg funnet min måte å skrive søknader på, sier hun.

TENKER NYTT

Det er kanskje ikke noen overraskelse at Marit er ei bygdekvinne. Da medlemmene i det driftige bygdekvinnelaget i Votndalen hadde jubileum, ønsket de at Marit skulle synges for dem.

— Jeg ble spurt om jeg ville bli medlem av bygdekvinnelaget. Visst skal jeg være medlem hos dere, svarte jeg, selv om jeg i en travel hverdag ikke får stilt opp så mye for laget.

Lederen i Votndalen Bygdekvinnevalg, Kristin Trinrud, er full av lovord om Marits positive bidrag til sine sambygdinge og den flotte ambassadøren hun er for bygda.

— Hun drar inn mye nytt, samtidig som hun ivaretar historien og tradisjonene, sier Kristin.

At Marit bosatte seg på slektsgården Sehl med mann og tre barn, og i tillegg dro i gang operalåven har vært et løft for bygda.

— Etablering og nytenking er fint. Marit er med på å holde bygda levende, sier Kristin engasjert.

SIRA

Startet populær bygdekafé

Etter halvannet år med pandemi spurte ildsjeler i Sira Bygdekvinnevalg bygdefolket om det var interesse for å starte en kafé. Svaret var et rungende ja.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER | FOTO: DANIEL TØNNESEN

I løpet av det siste året er bygdekvinnevalgets «Torsdagskafé» blitt en viktig møteplass for mange på Sira. Planen til ildsjelene Gry Tesaker og May-Britt Sirnes i Sira Bygdekvinnevalg var å invitere til kafé annenhver uke. Etter den første kafeen syntes den lokale kjøpmannen at tiltaket fungerte bra. Derfor kom han med et forslag bygdekvinnevalget ikke kunne si nei til: arrangerer dere bygdekafé hver uke, sponser nærbutikken maten hver annen uke.

Bygdekafeen er blitt en stor suksess som det prates om i bygda. Hver uke møtes rundt 20 personer i kafeen.

— Det var tydelig at mange savnet en sosial møteplass, sier May-Britt.

Bygdekafeen holder åpent fra klokka 11 til 13 hver torsdag. Det er satt opp en vaktliste med 12 frivillige.

— Vi serverer grove og fine rundstykker som vi smører med ost og savelat. Et halvt rundstykke koster 10 kroner, og så er det 10 kroner for te eller kaffe, forteller hun.

Bygdekvinnevalget har samlet inn spill som ludo, sjakk og kortstokker som det bare er å bruke om noen vil ta seg en spilleunde. På kafeen er det også satt fram

en lekekasse for barn. Det skal være enkelt for småbarnsforeldre å komme.

Under pandemien er det mange som har sittet mye hjemme alene, i perioder som følge av strenge restriksjoner fra myndighetene eller av frykt for å bli smittet av korona. Det er imidlertid også en risiko for å få psykiske helseplager av å være for mye alene. Å skape en møteplass som oppleves som trygg har vært viktig for Sira Bygdekvinnevalg.

— Du blir kjent med mange folk. Selv om bygda er liten, er det noen du vanligvis ikke treffer. Her kommer de, smiler May-Britt.

Hvert år kommer over 300 tilhørere til Sehl for å drømme seg bort i vakker, morsom og provoserende opera.

NAMDALSEID

Meningsfullt

Bygdekvinnevalget i Namdalseid har servert skolefrokost for småskolen og julekveldsmat på sykehjemmet med godt, gammeldags pålegg. For medlemmene i Namdalseid Bygdekvinnevalg er det en meningsfull aktivitet når de syr tøybind for å støtte jenter og kvinner i Burundi.

RINGSAKER

GRATIS SKOLEMAT I RINGSAKER

Kommunestyret i Ringsaker vedtok i september å tilby skolebarna på Gaupen skole og Furnes ungdomsskole et gratis, varmt skolemåltid i uka som en forsøksordning i skoleåret 2022 til 2023.

Maten kommer fra kommunalt storkjøkken. Ordningen skal evalueres etter endt skoleår. — Vi i Ringsaker Bygdekvinnelag er utrolig glade for vedtaket. Vi har hatt flere skolematprosjekter i Ringsaker. Inger Amb og jeg har også holdt en presentasjon på kommunestyremøtet der vi foreslo et slikt prøveprosjekt, akkurat som kommunestyret nå har vedtatt, sier Sanna Røhr i Ringsaker Bygdekvinnelag. — Vi er sikre på at bygdekvinnelagets arbeid for skolemat i kommunen har vært en pådriver til kommunens prøveprosjekt.

Ringsaker Bygdekvinnelag har hatt flere skolematprosjekter og er glade for vedtaket i kommunestyret i Ringsaker

MELHUS

Hvor mye matjord har vi igjen i vårt lille land

Melhus Bygdekvinnelag tar opp nedbygging av matjord i et åpent brev til Melhus kommunestyre:

For mange år siden fikk vi vite at Norge kun besto av tre prosent dyrka jord – matjord. Hele landet var den gangen tatt med i regnskapet, fjell-, dal-, skog- og beiteområder. Dette er en andel det fortsatt refereres til når det er snakk om

matjorda. Denne prosentdelen er det noen av oss som drar i tvil om stemmer. Årsaken til det er når vi vet hvor mye av dyrkajorda som er bygget ned – til veiprosjekt, boligområder, fabrikkområder, mm. Da blir spørsmålet: Har det vært så mye nydyrking at det kompenserer for all den matjorda vi har mista? Trønderbladet.

VANG

Mitt søppel, mitt ansvar

Det er påminnelsen du møter på plakater når du går tur i Vang. Bak kampanjen står Vang Bygdekvinnelag, Vang Almenning og Hamar og Hedmark Turistforening. — Det er ikke verre enn at når du spiser matpakken din, så tar du papiret med deg i sekken til nærmeste søppeldunk, sier Helen T. Aalstad, leder for Vang Bygdekvinnelag. De har fått midler fra Sparebankstiftelsen og har laget oppslag på metallplater. Søppel og forurensning

i naturen har vært et tema i Vang Bygdekvinnelag i lengre tid. Aalstad synes det er skremmende å lese hvor lang nedbrytningstid det er på mye av det vi slenger fra oss. Visste du at det tar fra 10 til 20 år før en plastbærepost blir borte? Det tar 450 år før ei bleie blir brutt ned og 600 år til fiskesnøret forsvinner. Styremedlem i Vang Bygdekvinnelag, Anne Rustad, minner også om hvilken fare brus- og ølbokser utgjør for beitedyra.

Foto: Trude Ånnevik/h-a.no

Tenk smart med grønt boliglån

Eier du, eller har du planer om å kjøpe en energieffektiv bolig? Da kan du få gunstig rente med vårt grønne boliglån. I Landkreditt er vi opptatt av bærekraft. Derfor gir vi ekstra gunstig rente til deg som har, eller skal kjøpe, en bolig med energimerke A eller B.

Sjekk våre lånemuligheter på landkreditt.no

Eff.rente 4,01 %, 2 mill o/25 år, kostnad kr 1.147.533, totalt 3.147.533 kr.

 Landkreditt

Alle vinner på samarbeid

Landbruksnæringa hadde slitt lenge og det var lite samhandling mellom aktørene. Hvordan kunne de skape et samarbeid for felles beste? Anne Ingeborg Terningen, leder i Nordre Land Bygdekvinnelag og nestleder i Nordre Land Sau og Geit, tenkte at det kunne skapes et forum der ledere i landbruksnæringen møtes, prates og fronter næringen sammen.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER FOTO: STIAN SAGSTUEN

I januar 2020 kom bondelagene, bygdekvinnelagene og skogeierlagene i Torpa og Nordre Land, sammen med Land Bygdeungdomslag, Torpa og Omegn Bonde- og Småbrukerlag og Nordre Land Sau og Geit til et møte der de dannet Nordre Land Landbruksforum (NLL). Det skulle være et samarbeidsforum for felles arrangement, tiltak og annet samarbeide til landbruksnæringens beste.

Koronapandemien satte en foreløpig stopper for samarbeidet. Hvordan kunne de starte opp igjen med bygdearrangementer i 2022? VÅR DAG var et av arrangementene med støtte fra Norges Bygdekvinnelag som andre arrangementer kunne bygges rundt.

— Omtalen var at dette får vi til sammen, forteller Anne Ingeborg.

INKLUDERING OG BYGGRYN

Mobilisering til VÅR DAG startet. Arrangementet fikk navnet «Matsmak fra Nordre Land» og ble avholdt 15. oktober på Dokka. En viktig aktør for bygdekvinne-ene var MAKS kafé på Dokka. Kafeen har utspring i Foreningen Maks (forkortelse for mestrings, arbeid, kvalifisering og språk) og jobber for integrering og mangfold. MAKS kafé og Nordre Land Bygdekvinnelag hadde tidligere gjennomført to KvinnerUT-prosjekter sammen.

De som jobber i kafeen, fikk en utfordring om å bruke bygg og byggryn fra lokale Grønvold mølle i matrettene de presenterte på VÅR DAG.

— For oss i Nordre Land er bygg viktig. Vi ønsker også å få personer med andre mattradisjoner til å bruke bygg i maten, sier Anne Ingeborg.

MAKS kafé svarte på utfordringen med å stille opp med flere retter med bygg, blant annet en lekker og velsmakende salat.

Mange var innom på VÅR DAG, og alle roste arrangementet.

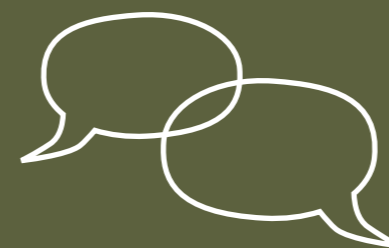
MATFESTHØST PÅ DOKKA

Da Randsfjordmuseet Lands Museum spurte bygdekvinnelagene om å bli med på «Matauke», ble det samtidig gjort en avtale om at museet skulle delta på VÅR DAG. Bygdekvinnelagene, Grønvold mølle, Nordre Land Sau og Geit og MAKS kafé stilte opp på museets matmarked.

— Vi hadde tre arrangementer i høst som handlet om mat, landbruk, lokal bærekraft, lokal mat og lokalt samarbeide, forteller Anne Ingeborg.

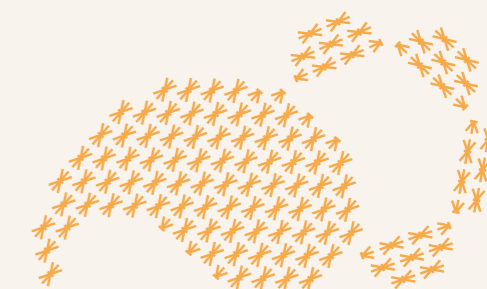
Bygdekvinne-ene har gjort seg synlige i miljøet i 2022. De kan samarbeide, fronte lokal matproduksjon, ordne til mat for mange og er gode på tradisjonsmat. Landbruksnæringen har flere å støtte seg på, kan hjelpe til ved felles arrangementer og bistå andres.

— Sammen skaper vi læring og formidling, fremmer landbruket, mattradisjoner og øker viktig samarbeid i kommunen vår, sier Anne Ingeborg.

Sammen skaper vi læring og formidling, fremmer landbruk, mattradisjoner og øker samarbeid i kommunen

– Anne Ingeborg Terningen

For bygdekvinnelaget er samarbeidet med MAKS-kafé viktig. Sammen har de gjennomført to KvinnerUT-prosjekter.

Lefsefest i Vikingskipet

Bygdekvinner fra hele Hedmark disket opp med herlig tradisjonsbakst da mat og landbruk ble feiret i festivalen «Midt i matfatet», i Vikingskipet. Responsen bygdekvinne fikk fra publikum kan oppsummeres i to ord: Helt fantastisk!

TEKST: HELLE CECILIE BERGER

Johanne Horten og Inger Marie Nergaard fra Tyllidalen Bygdekvinne lag serverer pjalt.

Arrangøren av festivalen kom med en stor utfordring til Hedmark Bygdekvinne lag. Kunne de ta ansvar for «NM i potetkrelling»? Ja, svarte styret i distriktslaget, om vi får ha stand på festivalen. Det fikk de.

— Vi visste vi hadde gode kort på hånden da vi forhandlet med arrangøren. Vi trekker folk, sier Oddrun Merete Rosvoll Sagevik, leder i Hedmark Bygdekvinne lag.

MILJØ FOR TRADISJONSBAKST

Bygdekvinne lagene i Hedmark har et stort miljø for takkebakst. Mange av lokallagene har gitt ut bøker om bakst og det er mange erfarne takkebakere blant dem.

— Vi har kunnskap om tradisjonsbakst og kulturskatter som må formidles fra generasjon til generasjon for at de skal leve videre, sier Oddrun Merete, og legger til at kunnskapen sitter hos lokallagene.

— Vi står sammen om å promotere verdiene og kulturskattene våre.

POPULÆR VERVING

For to år siden lagde Hedmark Bygdekvinne lag takkebakstvideoer sammen med ungdomsbedriften Noqtua UB. Takkebakere fra alle regionene i Hedmark ble invitert til å lære bort sine lokale spesialiteter. Videoene ble delt på lagets YouTube-kanal. Det var bidragsyterne fra videoene som ble spurt om å være med i Vikingskipet. Det krever sitt å stå på stand fra fredag klokka tolv til søndag klokka seksten, men her var det bare ja hos alle da

lokallagene ble spurt om å bidra. På det seksti kvadratmeter store området fyrte bygdekvinne lagene i gang takkene sine. Det var pjalt og takkekake fra Tyllidal, sirupstynnake fra Rendalen, flatbrød fra Romedal, potetrisk fra Eidsvoll og stomp fra Trysil. Standen var utformet som en hestesko der takkebakerne sto i ytterkant for å trekke besøkende inn. I hesteskoen stod styremedlemmer fra distriktslaget klare for å snakke om bygdekvinne laget og selge nett, forklær og andre effekter. Ei stod klar med iPad og meldte inn nye medlemmer. Det ble mange nye bygdekvinne lag. I distriktsstyret hadde de skaffet til veie interiøret i standen og hadde rigget den sammen med lokale bygdekvinne lag.

SOLGTE UT ALT

Flere tusen besøkende var innom. Responsen bygdekvinne lagene fikk var helt fantastisk. Det gikk gjettet om den fine standen over hele Vikingskipet. Høydepunktet på fredagen var 750 elever som skulle svare på spørsmål de fikk utdelt. To handlet om standen til bygdekvinne laget: Hva er ei takke og hva er fredagslefse? Elevene fikk smaksprøver, svar på alt de lurte på og se hvordan takkene ble brukt.

— Det var læring, formidling og kontakt som skapt, forteller Oddrun Merete. Alle bakerne solgte ut produktene sine, mange fikk lære nye oppskrifter og gode takkeråd.

— Bondelaget og andre organisasjoner vil samarbeide med oss om vi skal ha stand til neste år. Vi har skapt glede og samhold, smiler hun.

Bygdekvinner på lading

I samarbeid med Telemark Bygdekvinne lag inviterte Vestfold Bygdekvinne lag til to dagers inspirasjonsseminar i Langesund.

64 kvinner deltok, 32 fra Vestfold, 31 fra Telemark og Grete Brundtland fra Norges Bygdekvinne lag. Det var hyggelige og sosialt nyttige dager, der kunnskap ble delt og lært, og mange bekjentskaper ble knyttet. Det var et inspirerende foredrag fra «Åkerkvinnene fra Brunlanes», et gründernettverk med seks kvinner. Hver og en av dem har sine bedrifter der de kombinerer hagebruk og landbruk med opplevelser på ulike måter. De viser at verdiskaping i landbruket kan gjøres

med tett og godt samarbeid. Anne Lise og Bjørn Viken fortalte om ubrukte ressurser vi finner i havet i foredraget «Ting med tang». De høster, lager og selger mat fra havet. De skriver også bøker og holder kurs for å øke kunnskap om og interesse for denne ubrukte ressursen som finnes rett utenfor kysten vår. Birøker og lærer på videregående skole, Kirsten Saggel fortalte om bier og insekters viktige rolle i våre økosystemer.

«Det var hyggelige og sosialt nyttige dager, der kunnskap ble delt og lært, og mange bekjentskaper ble knyttet»

Motivasjonssamling på Sola

Inspirasjonsseminar i Langesund

MOTIVASJONSSAMLING I SØRVEST

Motivasjonssamlinga i regi av Rogaland, Aust-Agder og Vest-Agder Bygdekvinne lag ble et lærerikt og vellykket arrangement. Irene Njå-Gjellestad, innehaver av «Villa Villhagen», inspirerte bygdekvinne lagene til å gjenbruke klær, mat og møbler. Margit Dale snakket om naturlig, bærekraft og det gamle matstellet. Vi fikk se glimt fra reportasjer som har vært vist på NRK. Gro Mabel Anda i Rogaland Bygdekvinne lag for-

talte om deres prosjekt «Bygdekvinne deler matglede». Nestleder i Norges Bygdekvinne lag Kari Frank gjennomførte gruppearbeid. Helle Berger fra administrasjonen fortalte om kommunikasjonsarbeid, gode måter å bruke nettsiden og tips til bruk av sosiale medier. Seminaret ble avsluttet Solveig Marie Ådneram om hvordan få orden på organisasjonsarbeidet.

Glade damer fra Bjerkreim foran den transportable steikeovnen, kjøpt takket være midler fra Gjensidigestiftelsen

Varhaug Bygdekvinne lag satset på å formidle kunnskap i å lage tradisjonsmat. De arrangerte mange forskjellige kurs.

ROGALAND BYGDEKVINNELAG

Stor matglede

«Bygdekvinne deler matglede» er et prosjekt gjennomført av bygdekvinne i Rogaland som har skapt stor entusiasme. Viktige formål i prosjektet har vært å sette søkelys på tradisjonsmat, dele kunnskap på tvers av generasjoner og øke samarbeid med andre organisasjoner.

TEKST: ASTRID LUND FOLKVORD

Prosjektet ble muliggjort av en økonomisk støtte på 1,2 millioner kroner fra Gjensidigestiftelsen. Opprinnelig prosjektperiode var to år, men grunnet pandemien fikk Rogaland Bygdekvinne lag ett år ekstra til å gjennomføre. Prosjektet hadde alle forutsetninger for en god start. Rogaland Bygdekvinne lag hadde allerede gjennomført et forprosjekt der de undersøkte behovet for ett slikt arbeid. Forprosjektet var også støttet av Gjensidigestiftelsen. Ti lokallag ble inspirert til å bli med i søknaden om ett matprosjekt. Rogaland Bygdekvinne lag har inndelt sine lag i fem soner som dekker fylket geografisk. «Bygdekvinne deler matglede» har hatt lokale prosjekt med i alle sonene. Små og store lag deltok. Bygdekvinne laget fikk også

med seg Rogaland Bygdeungdomslag. I sin sluttrapport skriver Rogaland Bygdekvinne lag at lokallagenes delprosjekter synliggjør mangfoldet og bredden i prosjektet. De skriver videre at kontaktpersonene og de frivillige i lokallagene imponerer. Deres innsats har vært helt avgjørende for sluttresultatet. De har vist vilje, evne og kreativitet for å dra sine delprosjekter i havn.

— Når vi ser alle aktivitetene som er gjennomført, og at alle prosjekt har fullført, forteller dette om en kultur som viser standhaftighet og gjennomføringsevne, selv når store utfordringer oppstår, er den fine konklusjonen fra Rogaland Bygdekvinne lag.

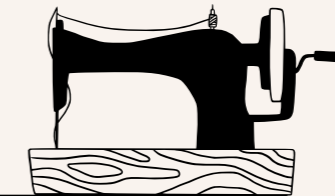

Sola delte matglede med kvinner fra mange land på «Kaffekoppen». I tillegg laget de ett eget oppskriftshefte hvor all tradisjonsmaten som ble laget og servert, ble presentert.

AKERHUS

Mot bruk av plast

I 2019 fikk Akershus Bygdekvinne lag 50 000 kroner fra Handelens Miljøfond til sitt gjenbruksprosjekt. «Gjenbruk og fellesskap mot bruk av plast». Målet med prosjektet var å bidra til å redusere bruk av plastposer. Det var også et mål å ha samarbeid med andre lag og invitere nye i lokalsamfunnet. Sju lokallag deltok med rundt 90 deltakere. Å sy om tekstiler og klær, bruke handlenett og frukt- og grønnsakposer kan synes som små bidrag i den store kampen mot bruk av plast og plastsøppel, men det er så enkelt som at alle kvinner drar. Ingrid Grene Henriksen, Akershus Bygdekvinne lag.

HORDALAND

Bygdekvinne streif

Nærmere 60 bygdekvinne fra 12 ulike lag var samla til Bygdekvinne streif i Kinsarvik 29.oktober. Anna Gursli Langesæter fortalte om Siderklynga og Hardanger Musikkfest, Siv Helle Prestegard frå distriktsstyret snakka om korleis ho nyttar bokashi for å minke matsvinn og Ellen Trulsdatter Astrup held innlegg om utnytting av ressursar, miljø og gjenbruk. Innlegga var med på å setje ting i eit større perspektiv, og eg vil tru fleire enn meg vil tenkje og engasjere seg endå meir i forhold til desse tinga.

SØR-TRØNDELAG

Trøndersk matfestival

Sør-Trøndelag Bygdekvinne lag fikk fine dager under Trøndersk Matfestival i Trondheim i juli. De fikk store og små til å kjevla hele 675 potetkaker. Potetkakerne ble stekt på takke. De besøkende ble oppfordret til å ta bilde av oppskriften. — Vi hadde mye matprat med unge og gamle, forteller Laila Iren Veie, leder i Sør-Trøndelag Bygdekvinne lag.

TELEMARK

Dyrskue` 2022 Seljord — Endelig Dyrsku`

Et dikt med stemninger fra tre flotte dager for Telemark Bygdekvinne lag:

DYRSKU`

Norges viktigste møteplass for:

- Mat
- Landbruk
- Handel
- Politikk
- Debatter
- Rotekte opplevelser

DYRSKUE`

- 30 ivrige og engasjerte damer
- Stekt potetlelse
- Flatbrød
- Tilsørte bondepiker
- Nye oppskrifter
- Gamle oppskrifter
- Salg
- Formidling
- Beredskap
- Spis sesong
- Dyrk selv
- Jordvern
- Skolemat

DYRSKUE`

- Prominente gjester
- Ministre
- Styreledere og nestledere
- Forskere
- Organisasjoner
- Engasjerte bygdefolk og annet godfolk

DYRSKU`

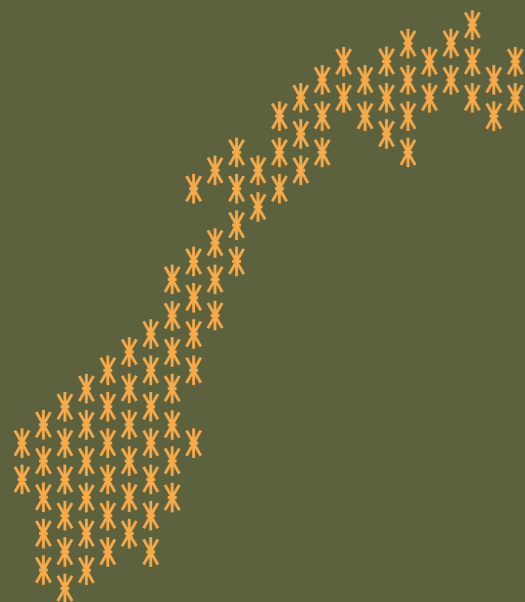
- Rauten
- Kakling
- Barnegråt
- Latter
- Summen
- Breking
- Motorlarm
- Stille morgensol

DYRSKUE`

- Dyktighet
- Travelhet
- Frivillighet
- Eller bare- het

Uten dette - ingen DYRSKU
Ellen Margrethe Garn

Distriktsstyrer

AKERSHUS BYGDEKVINNELAG

Leder Marit Helene Lund
Nestleder Liv Halvorsrud
Medlem Gro Johnsen
Medlem Kari Fjeldstad Luke
Medlem Kate Nøve
Medlem Margrete Henden
Aarås
Medlem Liv Østeng Halvorsrud
Medlem Bodil Berg
Varamedlem Liv Halvorsrud
Varamedlem Marit Stranna

AUST-AGDER BYGDEKVINNELAG

Leder Liv Bruskeland Holm
Medlem Christine Sandland
Medlem Kjersti Fossing
Medlem Kari Hagelia Olstad
Medlem Maj Britt Stenjør
Varamedlem Fatima Medina Aakhus

VEST-AGDER BYGDEKVINNELAG

Leder Walborg Njerve Lohne
Nestleder Ellen Ubostad Haaland
Medlem Astri Mikalsen
Medlem Kirsti Øydna
Medlem May Britt Sirnes
Varamedlem Marit Nessa Austebø
Varamedlem Aslaug Bjerland

VESTFOLD BYGDEKVINNELAG

Leder Lene Kristin Bråtejorde
Nestleder Tove Moland
Sekretær Åse Marie Holm
Kasserer Helene Flo Kjennerud
Varamedlem Ambjørn Marie Akerholt
Varamedlem Mette Hovland
Varamedlem Liv T. Sommerstad

HEDMARK BYGDEKVINNELAG

Leder Oddrun Merete Rosvoll
Sagevik
Nestleder Anne M.W Kalfoss
Kasserer Irene Kaupang Tangen
Sekretær Yvonne Knol
Medlem Sissel Ophus
Medlem Magnhild Svarstad Skaug
Varamedlem Ingebjørg Kari B. Hillestad
Varamedlem Maren Solvang Johnsen
Varamedlem Mette T. Midtdal

OPPLAND BYGDEKVINNELAG

Leder Borgny Sletten
Medlem Gudrun Haga Høvren
Medlem Åse Bårdseeng
Medlem Mari Andresen
Medlem Anne Grete Moen
Medlem Anne Berit Stastad Svataas
Varamedlem Ingerid Lyngnes

TELEMARK BYGDEKVINNELAG

Leder Anne-Mette Bø Torgersen
Nestleder Anne Grete Moen
Medlem Valborg Nokevj Lindgren
Medlem Silje Maria Thommesen
Medlem Gunnlaug Bergstøl Kiland
Medlem Silje Hegnastykket
Varamedlem Gudrun Bø
Varamedlem Jane Salte Hjelseth
Varamedlem Oddrun Ynesdal

BUSKERUD BYGDEKVINNELAG

Leder Aud Teigen Gjerde
Nestleder Frøydis Løkensgard
Medlem Tonje Myhre
Medlem Åse Skagnæs
Medlem Anne Britt Jellum
Medlem Eva Dahler

ROGALAND BYGDEKVINNELAG

Leder Marianne Jøsang
Nestleder Solveig Marie Ådneram
Medlem Margrethe Tytlandsvik
Medlem Inga Lill Håkull
Medlem Gro Mabel Anda
Medlem Aslaug Sandanger
Varamedlem Alice Tengesdal
Varamedlem Åslaug Årstad Grue
varamedlem Liv Siqueland Borgersen

MØRE OG ROMSDAL BYGDEKVINNELAG

Leder Liv Borghild Hildre
Nestleder Nelly Ytterlid
Medlem Gunda Bele
Medlem Bjørg Sætren Kleppe
Medlem Vivi-Ann Haukås
Varamedlem Solvor Heggeli
Varamedlem Sylvi Heringstad

SØR-TRØNDELAG BYGDEKVINNELAG

Leder Laila Iren Veie
Nestleder Sølvi Leseth
Medlem Else Johanne H.Vinsnesbakk
Medlem Turid Kristin Simundset
Varamedlem Randi Horvli
Varamedlem Bente Bø

NORDLAND BYGDEKVINNELAG

Leder Hilde Furuseth Johansen
Medlem Bjørg Carlsen
Medlem Ann-Merete Jentoft-Åsheim
Medlem Victoria Kine Olien Staven
Medlem Linda Nordlie

HORDALAND BYGDEKVINNELAG

Leder Åsa Gunnarsdottir
Nestleder Brita Dagestad Bjørke
Medlem Helga Fossheim
Medlem Siv Helle Prestegard
Medlem Astrid Lunestad
Varamedlem Liv Solfrid Lono

SOGN OG FJORDANE BYGDEKVINNELAG

Leder Signe Opdal
Nestleder Bjørg Ladehaug
Medlem Sølvi Espeland Hope
Medlem Britt Tone Kvalheim
Medlem Reidun Hess Leirdal
Varamedlem Berit Rygg
Varamedlem Frida Refsum
Varamedlem Hanne Grimelid

TROMS BYGDEKVINNELAG

Leder Helene Foshaug
Nestleder Kathrine Søyland
Guttormsen
Medlem Berit Kvammen
Medlem Tove Larsen
Medlem Åse Kulseng-Hansen

NORD-TRØNDELAG BYGDEKVINNELAG

Leder Anne Iren Myhr
Nestleder Tilde Fagerstrand Heia
Medlem Monika Giskås
Medlem Gina Søraker
Medlem Åse Gresseth
Varamedlem Eva Dybwad Alstad
Varamedlem Dagrund Onsaker

Styrets arbeid

Styret i Norges Bygdekvinnelag har hatt eit driftig år og er godt nøgd med den kraftige oppsvingen i aktivitetar i organisasjonen, og 1 000 nye medlemar.

Styret si oppgåve er å sikre drift og utvikling av organisasjonen i tråd med landsmøtet sine vedtak og organisasjonen sine styringsdokument. Som ei oppfølging av landsmøtet har styret nedsett to arbeidsgrupper knytt til organisasjonsutvikling og organisasjonen si rolle som læringsarena.

Då krigen i Ukraina braut ut 24. februar mobiliserte styret med informasjon til lokallaga om korleis vi som organisasjon kan bidra praktisk med å ta imot og inkludere ukrainarar i lokalmiljøet.

Styret har i første halvdel av 2022 bruk tid på handsaming av saker til landsmøtet. Politisk plattform har stått sentralt og blitt grundig handsama etter ei brei høyring i organisasjonen.

Alle møteplassar som distriktsårsmøte, distriktsleiarsamling og landsmøtet er gjennomført fysiske og styremedlemane har vore representert på alle desse møta i 2022. I tillegg har styret hatt ni styremøte kor fire har vore fysiske og fem møte har vore digitale. Det er i alt handsama 56 saker i styret

gjennom året. Arbeidsutvalet har hatt sju møte, alle digitale. Styret sine medlemar har totalt vore representert på 140 møte og arrangement. Norges Bygdekvinnelag er mellom anna fast representert i styret og representantskapet i Norges Bondelag og Norges Bygdeungdomslag. Til jordbruksforhandlingane spelte styret inn krav om betre velferdsordningar for kvinnelege bønder i jordbruket, samt auka satsing meir norsk korn til mat.

Kvart styremedlem er kontaktperson for to til tre distriktslag, og rapporterer til styret om aktivitetar i distriktslaga. Dei deler også informasjon om styret sitt arbeid i møte med distriktslaga. Denne dialogen føregår digitalt og i forkant av styremøta. Ordninga har i 2022 gitt god informasjonsflyt, utveksling av kunnskap og erfaringar på tvers av distriktslag og styret.

Styret i Norges Bygdekvinnelag er glad for at det historiske arkivet til Norges Bygdekvinnelag i 2022 er rehabilitert og flytta til riksarkivet. Med dette er arkivet vårt no tilgjengeleg for allmenta.

STYRET 2022

LEIAR

Jorun Henriksen

NESTLEIAR

Kari Frank

STYREMEDLEMAR

Monika Frisvold Vågan
Marit Green Tymczuk
Eva Dybwad Alstad
Ellen Margrethe Garn
Marit Blekastad

VARAREPRESENTANTAR

Sanna Røhr (1.vara)
Signe Opdal (2. vara)
Borgny Sletten (3. vara)

NORGES BONDELAGS REPRESENTANT

Arthur Salte
Vara: Marte Iversen

NORGES BYGDEUNGDOMSLAGS REPRESENTANT

Inger Johanne Sveen (fram til juli)
Sigrid Heringstad
Vara: Henrik Nordthun Gjerstsen

ARBEIDSUTVALET

Jorun Henriksen
Kari Frank
Monika Frisvold Vågan
Vara: Eva Dybwad Alstad

Administrasjonen

Administrasjonen har ansvar for den daglige driften og utviklingen av Norges Bygdekvinnelag, i tråd med Norges Bygdekvinnelags styringsdokumenter som vedtas på landsmøtet og gjennom vedtak i sentralstyret.

De ansatte tilrettelegger for sentrale arrangementer og aktivitetar i organisasjonen, forbereder grunnlaget for sikring av inntekter gjennom offentlige tilskudd, sponsorer og nasjonale prosjektsøknader, følger opp samarbeidspartnere og det interessepolitiske arbeidet, samt drift av medlemsregisteret, medlemspleie og rekruttering.

Administrasjonen ble i 2022 utvidet med en fagrådgivstilling for mangfold og inkludering.

Gjennom Bygdekvinnelagets nettside, Facebook, Instagram, medlemsbladet Bygdekvinne og medlemsregisteret formidles informasjon, kunnskap og aktivitetar i

hele organisasjonen. Det sendes ut to lokallagssendinger i året. Det tilbys gratis kurs og support i bruk av egne nettsider og sosiale medier til lokallag og distriktslag.

Norges Bygdekvinnelag er eier av nettstedene bygdekvinnelag.no og norsktradisjonsmat.no, og driftes av administrasjonen.

Administrasjonen ved generalsekretær er sekretær for styret i Norges Bygdekvinnelag. Administrasjonen holder til i Landbrukets Hus, Hollendergata 5 i Oslo.

ANSATTE 2022

GENERALSEKRETÆR

Cecilie Aurbakken
Daglig leder for administrasjonen i Norges Bygdekvinnelag

ORGANISASJONS RÅDGIVER

Astrid seime
Arrangementer, organisasjonsutvikling, interessepolitisk arbeid

ORGANISASJONSKONSULENT

Marie Aaslie
Medlemsregister og medlemspleie

REDAKTØR OG KOMMUNIKASJONS RÅDGIVER

Helle Cecilie Berger
Redaktør for Bygdekvinne bygdekvinnelag.no og norsktradisjonsmat.no, samt sosiale medier

FAGRÅDGIVER

Sosan Asgari Mollestad
Mangfold og inkludering, prosjektleder for «KvinnerUT- Mestring og Kompetanse»

NETTVEILEDER:

Kai Kjartan Høberg (20 prosent)

PROSJEKTLEDERE

Ingrid Lamark (frem til 1. februar)

Styrets beretning 2022

Lagets formål er å samle kvinner som ser betydningen av aktive bygdemiljø og primærnæringene. Norges Bygdekvinne­lag er en partipolitisk nøytral organisasjon som skal ivareta kvinnene og bygdefolkets kulturelle, sosiale og økonomiske interesser og bygge på likeverd, demokrati og kristen kulturarv.

Norges Bygdekvinne­lag har 420 lokallag og er representert i alle fylker. Norges Bygdekvinne­lag sentralt holder til i Landbrukets Hus i Hollendergata 5 i Oslo.

Aktiviteter i 2022

Bygdekvinne­laget har innenfor rammene av budsjettet gjennomført aktiviteter i henhold til styringsdokumenter som budsjett, politisk plattform, strategi mot 2026, arbeidsplan for 2020-2022 og vedtak fattet på Landsmøtet i Norges Bygdekvinne­lag i 2020 og 2022.

Norges Bygdekvinne­lag har i 2022 samlet sett hatt stor aktivitet i organisasjonen og en markant økning fra 2021. Dette gjelder særlig i lokallag og distriktslag. Det er gjennomført landsmøte i 2022, distriktsledersamling og markering av Frivillighetens år gjennom VÅR DAG «Sammen for bærekraftig matkunnskap» 16. oktober på FNs matvaredag.

Prosjektene Tradisjonsmatskolen og KvinnerUT – Mestring og Kompetanse er avsluttet i 2022. Prosjektene er evaluert av Telemarksforskning og SIFO/OsloMet og med gode resultater i tråd med prosjektenes formål. Evalueringen viser også at Norges Bygdekvinne­lag har vært kreative og håndtert prosjektene på tross av utfordringer med nedstenging av landet.

Norges Bygdekvinne­lags hjemmeside www.bygdekvinnelaget.no, norsktradisjonsmat.no og medlemsbladet Bygdekvinner, formidler daglig aktiviteter fra lokallag, distriktslag og sentralt i organisasjonen. I 2022 har det vært en god vekst i antall sidevisninger og brukere på www.bygdekvinnelaget.no

Samlet sett har det vært god aktivitet i organisasjonen og god synlighet som samfunnsaktør.

Det er i 2022 gjort en betydelig innsats i opprydding og overlevering av Norges Bygdekvinne­lags arkiv til Riksarkivet.

Norges Bygdekvinne­lag har ikke langsiktig forpliktelse ut over fremtidige pensjonsforpliktelser. Forpliktelsen er ikke beregnet og balanseført.

Det har etter styrets vitende ikke inntruffet omstendigheter etter 31.12.2022 og frem til dato, som har betydning for bedømmelsen av regnskapet og organisasjonens økonomiske stilling. Regnskapet viser etter styrets oppfatning et riktig bilde av organisasjonens stilling og resultat i 2022.

Nøkkeltall

Aktivitetsresultatet for Norges Bygdekvinne­lag viser et årsresultat på kroner 44 363. Bygdekvinne­nes Hjelpfond viser et overskudd på kroner 14 976.

Soliditet og likviditet

Norges Bygdekvinne­lag har god soliditet og likviditet.

Disponering av årsresultatet

Årets overskudd i aktivitetsregnskapet er overført organisasjonens egenkapital. Overskuddet i Bygdekvinne­nes Hjelpfond er lagt til Hjelpfondets egenkapital.

Medlemsutviklingen

Norges Bygdekvinne­lag har i 2022 hatt en negativ medlemsutvikling.

Norges Bygdekvinne­lag har i 2022 hatt en negativ medlemsutvikling med 307 færre betalende medlemmer enn i 2021. Dette er likevel et bedre resultat enn i 2021 da antallet var 885. Dette kan ha sin årsak i pandemien. Nye medlemmer i 2022 var 961 mot 634 i 2021. Antall utmeldte i 2022 er 1 199 mot 1 146 i 2021.

Norges Bygdekvinne­lag hadde pr. 31.12. 2022 9 846 betalende medlemmer mot 10 153 i 2021. Dette er en reell nedgang på 307 betalende medlemmer.

Antall registrerte medlemmer pr. 31.12.2022 var 12 328 mot 12 473 i 2021. Medlemmer kan ligge i medlemsregisteret i to år uten å betale kontingent. Deretter blir de tatt ut av registeret.

Styret takker alle lag for flott innsats i arbeidet med rekruttering av nye medlemmer.

Gratulerer til Høvåg Bygdekvinne­lag som beste verver med 27 nye medlemmer i 2022.

Innteksstruktur i Norges Bygdekvinnelag

I 2022 utgjorde samlet medlemskontingent kroner 7 201 281, herav er kroner 1 118 527 overført til distriktslagene. Sum inntekter for 2022 utgjorde kroner 13 496 072.

Av den totale medlemsinntekten på kroner 7 201 281 utgjør kontingenten til sentralledet 6 082 754. Det betyr at en stor del av aktiviteten i Norges Bygdekvinnelag finansieres gjennom andre kilder som momskompensasjon, Sparebankstiftelsen, offentlige tilskudd, Gjensidige, Norges Bondelag og Landkreditt.

Egenkapitalutvikling

Den totale egenkapitalen er pr. 31.12. 2022 på kroner 8 488 313. Av denne summen utgjør Hjelpfondet kroner 1 434 351.

Egenkapitalandel

Egenkapitalandelen på kr 8 488 313 utgjør 70 prosent av totalkapitalen (sum gjeld og egenkapital) på kroner 12 133 570.

Fortsatt drift og utvikling

Forutsetninger om fortsatt drift og utvikling er til stede og årsoppgjøret for 2022 er satt opp under denne forutsetning.

Styret og sekretariatets sammensetning

Styret består av 11 kvinner og en mann. Av disse er 3 varamedlemmer. 1. vara stiller fast i styremøtene. Det har i 2022 vært 5,4 årsverk, hvorav prosjekter utgjorde 1,2 årsverk. Av ansatte i sekretariatet er det en fem kvinner og en mann.

Arbeidsmiljø

Det har vært et høyt aktivitetsnivå på kontoret i arbeidsåret. Ingen ansatte eller tillitsvalgte har vært utsatt for skader og ulykker i arbeidet for Norges Bygdekvinnelag. Arbeidsmiljøet anses som godt og sykefraværsprosenten har vært 0,6 prosent totalt for 2022.

Aktivitetsregnskap

	Noter	2022	2021
Inntekter			
Medlemsinntekter	1	7 201 281	7 192 159
Tilskudd			
Offentlige tilskudd	2	1 014 622	758 300
Andre tilskudd	2	4 323 293	5 736 343
Sum tilskudd		5 337 915	6 516 016
Innsamlede midler		129 076	64 935
Opptjente inntekter fra aktiviteter		641 815	1 248 203
Finans og investeringsinntekter		185 985	122 078
SUM INNTEKTER		13 496 072	15 143 391
Kostnader			
Kostnader til anskaffelse av midler		1 287 302	1 123 910
Bevilgninger			
Internasjonalt arbeid - Guatemala		150 000	150 000
Norges Bygdekvinnelag's priser		20 000	65 640
Overføring til fylkeslag og lokallag	3	2 236 360	2 427 493
Sum bevilgninger		2 406 360	2 643 133
Kostnader til aktiviteter i organisasjonen			
Forbruker- og matpolitikk	4	433 747	358 077
Bygdekvinnelaget som samfunnsaktør	4	218 700	259 083
Kvinnesolidaritet uten grenser	4	232 061	270 550
Organisasjonsutvikling og medlemspleie	4	1 791 270	3 477 059
Nasjonalt prosjekt	4	2 339 368	3 489 295
Tillitsvalgte	4	2 198 153	1 183 024
Sum kostnader til aktiviteter i organisasjonen		7 213 298	9 037 088
Kontorkostnader	4,5	2 559 725	2 311 477
SUM KOSTNADER		13 466 686	15 115 609
AKTIVITETSRESULTAT		29 387	27 782
Hjelpfondet	6,7	14 976	39 217
ÅRSRESULTAT		44 363	66 999
Disponeringer:			
Overføring til hjelpfondet	7	14 976	39 217
Overført til fri egenkapital	7	29 387	27 782
Sum disponert		44 363	66 999

Eiendeler	Noter	31.12.2022	31.12.2021
Anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	1	1
Omløpsmidler			
Kundefordringer	9	101 620	50 481
Andre fordringer/Prosjektperiodisering	9	165 473	53 671
Sum fordringer		267 093	104 152
Bankinnskudd og kontanter	10	11 866 476	10 424 891
Sum omløpsmidler		12 133 569	10 529 043
SUM EIENDELER		12 133 570	10 529 044
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Hjelpefond	7	1 434 351	1 419 375
Fri egenkapital	7	7 053 962	7 024 575
Sum opptjent egenkapital		8 488 313	8 443 950
Sum egenkapital		8 488 313	8 443 950
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 079 434	100 909
Offentlige avgifter	10	350 643	436 840
Annen kortsiktig gjeld		2 001 216	864 645
Forskudd prosjekter		0	563 477
Forskudd medlemskontingent		134 680	0
Internasjonalt arbeid	11	79 284	119 224
Sum kortsiktig gjeld		3 645 257	2 085 094
Sum gjeld		3 645 257	2 085 094
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		12 133 570	10 529 044

Oslo 8. februar 2023
Styret i Norges Bygdekvinneforbund

Kari Frank Nestleder	Jorun Henriksen Styreleder	Cesilie Aurbakken Generalsekretær
Monika Frisvold Vågan styremedlem	Eva Dybwad Alstad styremedlem	Ellen Margrete Garn styremedlem
Arthur Salte styremedlem	Sigrid Heringstad styremedlem	Marit Blekastad styremedlem
Marit Green Tymczuk styremedlem		

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av aktivitetsregnskap, balanse og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med regnskapslov og god regnskapsskikk.

Aktivitetsregnskap

Formålet med et aktivitetsregnskap er å vise alle anskaffede midler fordelt på hovedtyper, og hvordan disse er anvendt i løpet av regnskapsåret. Brukeren av regnskapet skal kunne lese av regnskapet hvordan den ideelle organisasjonen har finansiert sine aktiviteter, eksempelvis ved medlemsinntekter, tilskudd, gaver eller andre kilder. Videre skal det av oppstillingsplanen fremgå hvordan midlene er anvendt til formålet og hvor store kostnader som er påløpt til å anskaffe midler. Det er en målsetning at det skal være en klar sammenheng mellom inntektene til et formål og kostnadene som er brukt til samme formålet.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Årsregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper om historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Når faktiske tall ikke er tilgjengelig på tidspunkt for regnskapsavleggelsen, tilsier god regnskapsskikk at ledelsen beregner et best mulig estimat for bruk i resultatregnskap og balanse. Det kan fremkomme avvik mellom estimerte og faktiske tall.

Eiendeler og gjeld som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som henholdsvis omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld skjer til henholdsvis laveste og høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Inntektsføringstidspunkt

Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. Prosjektinntekter inntektsføres i tråd med prosjektets gjennomføring.

Kostnadsføringstidspunkt og sammenstilling

Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til inntekter, kostnadsføres når de påløper.

Skatt

Organisasjonen er ikke skattepliktig.

Note 1 Medlemsinntekter	2022	2021
Sum medlemsinntekter distriktslag og sentralorganisasjon	7 201 281	7 192 159
Andel distriktslag	-1 118 527	-1 149 720
Medlemsinntekter sentralorganisasjon	<u>6 082 754</u>	<u>6 042 439</u>

Note 2 Offentlige tilskudd - drift	2022	2021
Landbruks- og matdepartementet (LMD)	400 000	400 000
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)	614 622	358 300
Sum	<u>1 014 622</u>	<u>758 300</u>

Andre tilskudd	2022	2021
Sparebankstiftelsen DNB	1 612 498	3 002 517
Lotteri -og stiftelsestilsynet - Mva kompensasjon	1 916 556	1 822 396
Lotteri -og stiftelsestilsynet - Mva kompensasjon - Korona tiltak	0	270 555
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI)	200 000	140 000
Nordplussmidler	83 539	0
Gjensidige Forsikring	262 937	262 937
Norges Bondelag	200 000	225 000
Landkreditt Bank	47 763	12 938
Sum	<u>4 323 293</u>	<u>5 736 343</u>

Tilskuddene har en varighet på 1 - 3 år. Tilskudd relatert til prosjekter, inntektsføres i forhold til fremdriften i prosjektet. Øvrige tilskudd inntektsføres på utbetalingstidspunkt. Utbetaling av prosjektmidlene skjer i hovedsak med en andel ved oppstart, og resterende utbetaling når prosjektet er utført i samsvar med avtalen.

Note 3	Overføring til lokallag og distriktslag	2022	2021
	Andel kontingent distriktslag	1 118 527	1 149 720
	Andel MVA kompensasjon distriktslag	490 057	288 197
	Andel MVA kompensasjon lokallag	622 776	972 076
	Eksterne kostnader knyttet til MVA kompensasjon	5 000	17 500
	Sum overføringer	<u>2 236 360</u>	<u>2 427 493</u>

Note 4	Lønnskostnader	2022	2021
	Lønn, inkludert styrehonorar	4 252 170	4 773 392
	Arbeidsgiveravgift	676 928	769 152
	Pensjonskostnader	470 786	562 661
	Andre lønnskostnader	135 271	132 642
	Sum lønnskostnader	<u>5 535 155</u>	<u>6 237 847</u>

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2022 har vært 5,4 for organisasjonen, hvorav prosjekter utgjør 1,2 årsverk.

Godtgjørelse til ledende personer:

	General- sekretær	Styrets- leder	Styret- øvrige
Lønn, honorar og godtgjørelse	888 357	274 100	231 600
Andre ytelser	973	5 213	13 618
Pensjon	163 179	0	0

Pensjonskostnader

Norges Bygdekvinneforbund har både en ytelsesordning og en innskuddsordning for sine ansatte. Årets pensjonskostnad er lik årets innbetaling. Organisasjonens pensjonsordning tilfredsstiller lovens krav.

Det er ikke stilt sikkerhet eller lån til styret eller ledende personer

Note 5	Revisjonshonorar inkl. mva	2022	2021
	Revisjonshonorar	26 250	12 500
	Revisor - særattestasjoner	18 000	5 000
	Sum	<u>44 250</u>	<u>17 500</u>

Note 6	Hjelpefond	2022	2021
	Tilskudd	17 250	20 673
	Kjøp av tjenester	29 585	6 846
	Renteinntekter	27 311	25 390
	Resultat	<u>14 976</u>	<u>39 217</u>

Note 7 Egenkapital

	Hjelpefond	Fri Egenkapital	Totalt
Egenkapital pr 1.1.	1 419 375	7 024 575	8 443 950
Aktivitetsresultat		29 387	29 387
Overføring til hjelpefond	14 976		14 976
Egenkapital pr 31.12.	<u>1 434 351</u>	<u>7 053 962</u>	<u>8 488 313</u>

Note 8 Investering i aksjer og andeler

	Antall aksjer	Ansk.kost	Bokført verdi
Tun Media AS	92 256	0,12	1

Note 9 Fordringer

Kundefordringer er oppført til pålydende, fratrukket avsetning til tap med kr 15 000. Øvrige fordringer er oppført til pålydende.

Note 10 Kontanter og bankinnskudd

Av totale bankinnskudd utgjør kr 218 981 bundne innskudd på skattetrekkkonto. Skyldig skattetrekk pr. 31.12.2022 utgjør kr 218 981.

Note 11 Mellomværende med ACWW

	2022	2021
Renteinntekt	1 371	146
Innbetaling fra lokallag	11 550	10 700
Gebyr bank	120	108
Overført til ACWW	50 000	0
Medlemskap ACWW	2 740	1 322
Årets tilførsel	<u>-39 939</u>	<u>9 416</u>
Beholdning pr. 1.1.	119 224	109 808
Årets tilførsel	-39 939	9 416
Beholdning pr. 31.12.	<u>79 284</u>	<u>119 224</u>

Til årsmøtet i Norges Bygdekvinnevalg

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uavhengig revisors beretning 2022
Norges Bygdekvinnevalg

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Bygdekvinnevalg som viser et positivt aktivitetsresultat på kr 44 363. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2022, aktivitetsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2022 og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter årsberetning. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i annen informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom annen informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Sandberg Revisjon AS

Amund Barmoen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Bygdekvinnelagets etiske kjøreregler:

Vi skal respektere hverandre

Vi skal være åpne og ærlige

Vi skal vise engasjement

Vi skal være lojale mot avtaler og beslutninger

Vi skal skape trivsel, stolthet og glede